

MONITOR GEBRUIK STAP-BUDGET (MONITOR PLUS)

Vierde en vijfde aanvraagperiode 2023

Mark den Hartog

Paul de Hek

Bert-Jan Buiskool

M.m.v. Eveline Ruijters

Rotterdam, 26-8-2024

COLOFON

DIT IS EEN UITGAVE VAN

SEOR BV

OCKHAM IPS

© SEOR BV / ROTTERDAM, 26 AUGUSTUS 2024

Niets van deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden verveelvoudigd zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever en andere auteursrechthebbenden. SEOR is niet aansprakelijk voor gegevens die door derden werden verstrekt.

Monitor gebruik STAP-budget (monitor plus)

Vierde en vijfde aanvraagperiode 2023

CONTACTPERSOON

Naam	Bert-Jan Buiskool
Email	b.buiskool@ockham-ips.nl
Telefoon	+31(0)643213393

INHOUDSOPGAVE

MANAGEMENTSAMENVATTING: DE UITKOMSTEN IN HET KORT	2
1 INLEIDING	4
1.1 Monitoring gebruik stap-budget	4
1.2 Opzet monitor	4
1.3 Databronnen	5
1.4 Voorwaarden STAP-budget	6
2 MONITOR	8
2.1 Financiële uitputting STAP-regeling	8
2.2 Verandering in opleidingsaanbod	9
2.3 Kenmerken STAP-gebruikers	12
2.4 Gebruik STAP-budget naar type scholingsactiviteit	23
I BIJLAGE: FIGUREN EN TABELLEN	27

MANAGEMENTSAMENVATTING: DE UITKOMSTEN IN HET KORT

Hoe is de financiële uitputting van de regeling verlopen? Het vierde en vijfde tijdvak van 2023 (september-oktober en november-december) hebben beide een subsidieplafond van 10 miljoen euro en voor beide tijdvakken is sprake geweest van een volledige uitputting van het budget.

Aanpassingen in scholingsaanbod. Voor aanvang van de laatste twee tijdvakken van 2023 is het scholingsaanbod in het STAP-register beperkt tot OCW-erkende opleidingen. OCW-erkende opleidingen zijn in de regel beroepsgericht en kennen een wettelijk kwaliteitskader. Deze aanpassingen zijn gedaan naar aanleiding van de vraag om het resterende STAP-budget zo gericht mogelijk in te zetten. Als gevolg hiervan is het opleidingsaanbod in het STAP-register sterk veranderd. We sommen de belangrijkste veranderingen op:

- Het aantal unieke opleiders dat een scholingsactiviteit aanbiedt, is gedaald van ruim 1.800 naar ruim 150.
- Het aantal unieke aangeboden scholingsactiviteiten is gedaald van ruim 525.000 (tijdens tijdvak 3 van 2023) naar ruim 23.000 (tijdens tijdvak 5 van 2023).
- Waar STAP-gebruikers in de eerste acht tijdvakken uit een ruim aanbod van kortdurende activiteiten kon kiezen (bijna 50% duurde korter dan één maand), is dit aanbod nog maar zeer beperkt tijdens de laatste twee tijdvakken (nog geen 1% duurde korter dan één maand). Vooral het relatieve aanbod van activiteiten van 1 tot 3 maanden nam sterk toe (van 10% naar 40%), net als het aanbod van opleidingen die langer dan een jaar duren (van 11% naar 20%).
- Het aandeel van volledig klassikale opleidingen is in de laatste twee tijdvakken gestegen van 81% naar 87% terwijl het opleidingsaanbod van volledig online activiteiten is gedaald (van 4% naar 1%).
- De gemiddelde catalogusprijs van een opleiding is sterk toegenomen, van €3.200 in de eerste acht tijdvakken naar €5.800 in de laatste twee tijdvakken. We zien in de laatste twee tijdvakken ook een flinke daling van opleidingen van minder dan €1.000 in vergelijking met de eerste acht tijdvakken. Dit betekent dat er voor relatief meer opleidingen een eigen bijdrage benodigd is.

Door wie wordt het STAP-budget gebruikt? Worden alle doelgroepen bereikt?

- In het vierde en vijfde tijdvak van 2023 hebben per tijdvak ruim 10.000 mensen een STAP-budget ontvangen.
- Er hebben tot dusver relatief veel vrouwen (ongeveer twee op de drie STAP-gebruikers is vrouw) gebruik gemaakt van de STAP-regeling. Vergeleken met de Nederlandse populatie en de populatie deelnemers aan LLO-activiteiten is er sprake van een sterke oververtegenwoordiging van vrouwen onder STAP-gebruikers. Dit is een omslag ten aanzien van de fiscale aftrek voor scholingsuitgaven waar juist relatief veel mannen gebruik van maakten.
- Onder STAP-gebruikers zijn de 55-plussers ondervertegenwoordigd, zowel in vergelijking met de Nederlandse populatie als met de populatie deelnemers aan activiteiten in het kader van een *leven lang ontwikkelen (LLO)*. In de laatste twee tijdvakken is het aandeel 55-plussers verder afgenomen.
- Mbo'ers waren in de eerste acht tijdvakken iets minder vertegenwoordigd in vergelijking met de Nederlandse populatie, maar juist meer vertegenwoordigd in de laatste twee tijdvakken. Het gaat daarbij om relatief veel mbo'ers met een afgeronde niveau 4 opleiding, en relatief weinig mbo'ers met een afgeronde niveau 2 of niveau 3 opleiding. Personen met een lager opleidingsniveau (basisonderwijs, vmbo en mbo1) zijn onder STAP-gebruikers duidelijk ondervertegenwoordigd, terwijl hoger opgeleiden oververtegenwoordigd zijn. Meer in het algemeen geldt dat hoger opgeleiden reeds sterk zijn vertegenwoordigd onder deelnemers aan LLO-activiteiten. De oververtegenwoordiging van hoger opgeleiden bij STAP is echter minder sterk dan bij de LLO-populatie. Daarentegen zijn middelbaar opgeleiden sterker vertegenwoordigd bij STAP dan bij de LLO-populatie.
- In de laatste twee tijdvakken worden met STAP meer niet-werkenden dan werkenden (25% versus 75%) bereikt in vergelijking met de Nederlandse bevolking (19% versus 81%). Dit aandeel van 25% niet-werkenden (inclusief werkzoekenden) onder de STAP-deelnemers is ook hoger dan het aandeel van deze groep in meer algemene gegevens over deelname aan scholing (14%). Dit is ook een toename ten opzichte van de eerste acht tijdvakken, waar 20% van de STAP-gebruikers tot de groep niet-werkenden behoorden. Binnen de groep werkenden is het aantal zzp'ers oververtegenwoordigd en de groep met een vast contract ondervertegenwoordigd. In de laatste twee tijdvakken is het aandeel zzp'ers – als aandeel van de werkzame STAP-gebruikers – gedaald ten opzichte van

de eerste acht tijdvakken (van 20% naar 16%). Onder STAP-gebruikers met een flexibel dienstverband zijn de personen met een tijdelijk contract over- en mensen met een uitzendovereenkomst ondervertegenwoordigd.

- Onder STAP-gebruikers zijn mensen uit de zorg, ICT en andere dienstverlening als de cultuursector, recreatie of de horeca oververtegenwoordigd, terwijl mensen uit de sectoren industrie, openbaar bestuur en (land)bouw ondervertegenwoordigd zijn.
- STAP-gebruikers met een werknemersbaan werken relatief vaker voor kleinere bedrijven (<50 werknemers) en minder vaak voor grote bedrijven (>250 werknemers). In de laatste twee tijdvakken zijn meer STAP-gebruikers bij grote bedrijven bereikt in vergelijking met de eerste acht tijdvakken (van 48% naar 52%).
- De inkomenspositie van de STAP-gebruikers is behoorlijk vergelijkbaar met die van de Nederlandse bevolking in dezelfde leeftijdscategorie. Zo lijkt de inkomensverdeling van STAP-gebruikers op de inkomensverdeling van de Nederlandse bevolking, met uitzondering van een ondervertegenwoordiging onder STAP-gebruikers van de hoogste inkomensklasse. Hoewel het STAP-gebruik zich nog steeds vooral concentreert bij mensen in de bovenste vijf inkomensklassen, is dat aandeel afgenomen in de laatste twee tijdvakken.
- Gemiddeld genomen heeft 3,5% van de bevolking tussen de 25 en 65 jaar gebruik gemaakt van het STAP-budget (tot en met het laatste tijdvak van 2023). Het STAP-gebruik ligt zowel relatief als in absolute aantallen het hoogst in de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam. Verder ligt het STAP-gebruik relatief hoog in de meer (rand)stedelijke arbeidsmarktregio's en laag in de meer perifere (arbeidsmarkt)regio's van Nederland. Het laagste percentage STAP-gebruikers vinden we in Zuid-Limburg (2,5%) en Zeeland (2,6%).

Hoe is het gebruik van het STAP-budget verdeeld over type scholingsactiviteiten?

- Een groot deel van het STAP-budget wordt besteed aan opleidingen die worden aangeboden door een kleine groep opleiders. Bijna 80% van het budget in de eerste acht tijdvakken werd besteed bij 10% van het totaal aantal opleiders dat STAP-budget ontving (144 opleiders). Na de beperking van het opleidingsaanbod ontvingen de tien grootste opleiders (10% van de 102 opleiders die een STAP-budget ontvingen) ruim 90% van het STAP-budget in deze twee tijdvakken.
- In de laatste twee tijdvakken kiezen mensen vaker voor een langer durende opleiding. Gemiddeld genomen is de opleidingsduur korter naarmate de vooropleiding van de gebruiker hoger is. Dit hangt ook samen met het feit dat bijscholing gemiddeld korter duurt dan omscholing.
- De gemiddelde catalogusprijs van een opleiding die met het STAP-budget wordt gevolgd bedraagt €1.200. De gemiddelde catalogusprijs is wel omhoog gegaan in vergelijking met de eerste acht tijdvakken: de gemiddelde catalogusprijs van gevolgde opleidingen in de laatste twee tijdvakken van 2023 bedraagt namelijk €1.600. Ten opzichte van eerdere tijdvakken concentreren de gekozen scholingsactiviteiten in de laatste twee tijdvakken van 2023 zich nog meer rond een cataloguswaarde van €1.000, en wordt er minder gekozen voor opleidingen die onder de €1.000 liggen. Tevens worden er relatief meer opleidingen van meer dan €2000 gevolgd in de laatste twee tijdvakken in vergelijking met de eerste acht tijdvakken (van 7% naar 13%).

1 INLEIDING

1.1 MONITORING GEBRUIK STAP-BUDGET

In deze monitor wordt het STAP-gebruik van de laatste twee aanvraagtijdvakken (september-oktober en november-december) van 2023 vergeleken met het gebruik in de eerste acht tijdvakken. Het voornaamste verschil tussen beide tijdvakken is dat het opleidingsaanbod, naar aanleiding van de vraag om het resterende STAP-budget zo gericht mogelijk in te zetten, voor de laatste twee tijdvakken werd beperkt tot enkel OCW-erkende opleidingen.¹ OCW-erkende opleidingen zijn in de regel beroepsgericht en kennen een wettelijk kwaliteitskader. Daarnaast is een groot deel van de OCW-erkende opleidingen in het STAP-register gericht op (krapte)sectoren zoals zorg en techniek. Behalve een ander opleidingsaanbod was er, in verhouding tot eerdere tijdvakken, een beperkter budget beschikbaar van tien miljoen euro per tijdvak. Deze rapportage heeft dan ook voor een belangrijk deel betrekking op de vraag in hoeverre deze aanpassingen in het aanbod hebben geresulteerd in een verschuiving van het STAP-gebruik naar andere doelgroepen. Zo is er bij de aanpassing van het opleidingsaanbod bijvoorbeeld het dilemma of de brede doelgroep wel op een laagdrempelige wijze kan worden bereikt, vooral omdat het OCW-erkende aanbod meer scholing bevat waar aanvullende financiering vanuit de burger voor is vereist.

Het voorliggende document is een vervolg op de monitorrapporten voor de STAP-regeling die eerder zijn verschenen.² De kern van de monitoring wordt gevormd door (1) de data die UWV verzamelt over de aanvragers van het STAP-budget en (2) de informatie over de scholingsactiviteiten afkomstig uit het STAP-scholingsregister dat wordt beheerd door DUO. Aan deze informatie worden in deze uitgebreide monitorrapportage ("monitor plus") additionele kenmerken over de ontvangers van een STAP-budget toegevoegd vanuit de CBS-microdata.

1.2 OPZET MONITOR

In de voorliggende monitor komen de volgende vragen aan bod:

- Hoe is de financiële uitputting van de regeling verlopen?
- Door wie wordt het STAP-budget gebruikt? Worden alle doelgroepen bereikt?
- Om wat voor redenen is het STAP-budget aangevraagd (opleidingsdoel)?
- Hoe is het gebruik van het STAP-budget verdeeld over type scholingsactiviteiten?

Voor de eerste drie onderwerpen wordt hoofdzakelijk de data die het UWV verzamelt over aanvragers van het STAP-budget gebruikt. Er is informatie beschikbaar over leeftijd, hoogst genoten opleiding, arbeidsmarktpositie, opleidingsdoel en sector van de aanvragers. Deze informatie wordt aangevuld met gegevens vanuit CBS-microdata over geslacht, herkomst, inkomen, regio en enkele baankenmerken van de ontvangers van een STAP-budget.

Om een beter beeld te krijgen van de mate waarin bepaalde groepen worden bereikt, is de samenstelling van de groep die een STAP-budget ontving op bovengenoemde kenmerken vergeleken met de Nederlandse populatie tussen de 25 en 65 jaar. Hiermee wordt duidelijk of bij de deelnemers bepaalde groepen onder- of

¹ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2023), *Inzet resterende STAP-middelen 2023*. Geraadpleegd via: <https://open.overheid.nl/documenten/d1380373-635e-4952-8913-5d3faf77869b/file>

² Buiskool en anderen (2023), *Evaluatie en monitoring STAP-regeling: Voortgangsmontor gebruik STAP-budget*, Rotterdam: SEOR. Den Hartog en anderen (2023), *Monitor gebruik STAP-budget. Eerste en tweede aanvraagperiode 2023*, Rotterdam: SEOR. Den Hartog en anderen (2024), *Monitor gebruik STAP-budget (monitor plus): derde aanvraagperiode 2023*, Rotterdam: SEOR.

oververtegenwoordigd zijn. Daarnaast wordt deelname aan activiteiten gericht op *leven lang ontwikkelen* (LLO) binnen deelgroepen in de Nederlandse populatie gebruikt om zicht te krijgen op de vraag of de STAP-gebruikers behoren tot de groepen die al relatief veel of juist weinig aan LLO deden. Als bepaalde groepen zowel bij STAP als LLO in het algemeen ondervertegenwoordigd zijn, gaan we wel na of dit bij STAP in mindere (of meerdere) mate het geval is.

Voor de laatste vraag (hoe is het gebruik van het STAP-budget verdeeld over type scholingsactiviteiten) wordt informatie over de scholingsactiviteiten uit het scholingsregister gebruikt (o.a. het type, duur en de catalogusprijs van de opleiding). Ook wordt naar de verdeling van het STAP-budget gekeken over de opleiders en opleidingen.³

1.3 DATABRONNEN

Voor de monitoring wordt periodiek data ontsloten uit het STAP-scholingsregister en vanuit het UWV. Ook is voor deze uitgebreide monitor gebruikgemaakt van additionele gegevens vanuit de CBS-microdata. In de volgende sub-paragrafen worden deze data(bronnen) kort toegelicht.

1.3.1 UWV-data over aanvragers van het STAP-budget

Personen die een opleiding uit het STAP-scholingsregister willen volgen, kunnen daarvoor een aanvraag doen voor het STAP-budget. Het UWV ontvangt en beoordeelt deze aanvragen op de voorwaarden genoemd in de volgende paragraaf. Bij de aanvraag wordt informatie verzameld over de leeftijd, het hoogst genoten opleidingsniveau, de arbeidsmarktpositie, de sector en het opleidingsdoel, voor zowel afgewezen als verleende subsidieaanvragen. Nadat het subsidieplafond is bereikt, kunnen personen geen aanvraag meer indienen. Over deze geïnteresseerden worden geen gegevens geregistreerd. Voor de voorliggende monitor wordt gebruik gemaakt van alle personen die tot en met het vijfde tijdvak van 2023 een STAP-budget hebben aangevraagd. Er wordt hoofdzakelijk informatie gepresenteerd over de verleende subsidieaanvragen.

1.3.2 STAP-scholingsregister beheerd door DUO

De data van het UWV wordt daarnaast gekoppeld aan de informatie over de scholingsactiviteiten vanuit het STAP-scholingsregister. In het STAP-scholingsregister worden alle opleidingen geregistreerd die in aanmerking komen voor een STAP-budget (deze voorwaarden komen aan bod in de volgende paragraaf). Verder wordt opleiders gevraagd bepaalde informatie over de opleidingen te verstrekken die zichtbaar is voor aanvragers. Het gaat bijvoorbeeld om informatie over de studieduur, -belasting, de start- en einddatum, het catalogus- en subsidieerbare bedrag, en informatie over de opleidingsvorm (bijv. klassikaal of online).⁴

1.3.3 Openbare CBS-StatLine data

Als derde bron worden openbare gegevens van CBS StatLine gebruikt om de samenstelling van de groep die gebruik heeft gemaakt van een STAP-budget af te zetten tegen gegevens over de gehele populatie. Daartoe zijn de volgende gegevens gebruikt over de Nederlandse populatie tussen de 25 en 65 jaar:

- 10-jaars leeftijdscategorieën
- Hoogst genoten opleidingsniveau⁵

³ Voor een deel van de gekozen opleidingen in het derde tijdvak van 2023 (ongeveer 10%) ontbreekt er informatie over het type scholingsactiviteit. Deze informatie ontbreekt in de door ons gebruikte versies van het STAP-scholingsregister die dateren van 25 april en 15 november 2023. Een deel van de gekozen opleidingen tijdens het tijdvak juli-augustus 2023 ontbreekt in deze versies van het register. Vergelijkingen van het STAP-gebruik met eerdere tijdvakken kennen daardoor een (beperkte) onzekerheidsmarge.

⁴ Er is gekozen om niet alle informatie uit het scholingsregister te gebruiken in de monitor. Sommige data bleken van onvoldoende kwaliteit (bijvoorbeeld de studiebelasting) of van weinig toegevoegde waarde te zijn. We richten ons met name op de cataloguswaarde, opleidingsduur en -vorm.

⁵ Het gaat om de vijf categorieën van het derde aggregatieniveau van de Standaard Onderwijs Indeling 2021.

- Arbeidsmarktpositie (werkzaam, niet-werkzaam)
- Sector⁶

Verder is het STAP-gebruik ook op bovenstaande kenmerken vergeleken met de Nederlandse populatie tussen de 25 en 65 jaar die deelneemt aan activiteiten in het kader van een Leven Lang Ontwikkelen (LLO). In de Enquête Beroepsbevolking (de EBB) wordt respondenten gevraagd naar of zij in de afgelopen vier weken opleidingen en cursussen hebben gevolgd. Het kan dan gaan om formele en niet-formele onderwijsactiviteiten zoals cursussen of workshops.

1.3.4 CBS Microdata

Om nog breder te kunnen vaststellen welke groepen in meer en minder mate worden bereikt, zijn de ontvangers van een STAP-subsidie aan de microdatabestanden van het CBS gekoppeld.⁷ Vervolgens zijn voor alle ontvangers van een STAP-subsidie en voor de Nederlandse populatie tussen de 25-65 jaar de volgende kenmerken inzichtelijk gemaakt:

- Geslacht
- Herkomst
- Persoonlijk bruto inkomen
- Besteedbaar huishoudinkomen
- Contractsoort (wanneer men een werknemersbaan heeft)
- De grootte van het bedrijf (wanneer met een werknemersbaan heeft)
- Regio (o.b.v. de woonplaats)

1.4 VOORWAARDEN STAP-BUDGET

Om in aanmerking te komen voor een STAP-budget moeten aanvragers, scholingsactiviteiten en opleiders aan enkele voorwaarden voldoen. Deze zijn hieronder puntsgewijs opgenomen en beschrijven de wettelijke kaders van het (gebruik van het) STAP-budget.

Persoonlijke voorwaarden⁸

- De aanvrager heeft in het kalenderjaar nog niet eerder STAP-budget ontvangen.
- De aanvrager is ouder dan 18 jaar.
- De aanvrager ontvangt nog geen AOW.
- De aanvrager heeft een binding met de Nederlandse arbeidsmarkt.⁹

Bij het recht op andere vergoedingen zoals studiefinanciering of een lerarenbeurs komt iemand niet in aanmerking voor het STAP-budget. Daarom gelden de volgende additionele voorwaarden:

⁶ Het UWV vraagt de aanvragers van het STAP-budget naar de sector waar zij uit afkomstig zijn. Dit sluit grotendeels aan bij de SBI-indeling die het CBS hanteert. Door enkele SBI-sectoren samen te nemen wordt gekomen tot de veertien sectoren zoals door het UWV gebruikt.

⁷ Deze koppeling komt tot stand nadat het UWV de Burgerservicenummers van de ontvangers van een STAP-subsidie bij het CBS heeft aangeleverd. Vervolgens pseudonimiseert het CBS deze Burgerservicenummers waarna de koppeling kan worden gemaakt met gegevens binnen de CBS-microdata zoals de leeftijd en het opleidingsniveau. Het CBS verleent alleen onder bepaalde voorwaarden, en aan daartoe gemachtigde partijen, toegang tot een beveiligde omgeving waarbinnen onderzoekers voor wetenschappelijke of maatschappelijke doeleinden gebruik mogen maken van een verzameling aan gegevens. Voor meer informatie wordt verwezen naar www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen.

⁸ De persoonlijke voorwaarde dat de aanvrager of diens partners in bezit is van de Nederlandse (of een andere Europese) nationaliteit is reeds in 2022 uit de regeling gehaald.

⁹ In de uitvoering betekent dit dat het UWV toetst of de aanvrager ten minste zes maanden verzekerd is geweest voor de volksverzekeringen in Nederland gedurende de twee jaar voor de aanvraag.

- De aanvrager met recht op studiefinanciering of een tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten heeft voor die scholing geen recht op STAP-budget. Indien een individu jonger is dan 30 jaar kan hij of zij ook geen STAP-budget aanvragen voor opleidingen die worden gegeven door OCW-erkende opleiders.
- Dit betekent dat het voor personen onder de 30 jaar wel mogelijk is om met het STAP-budget scholing te volgen via post-initieel onderwijs, zoals cursussen, trainingen en opleidingen bij private opleiders.

Voorwaarden opleiding

- De opleiding moet in het scholingsregister zijn opgenomen (STAP-aanmeldingsbewijs).
- De opleiding moet nog niet zijn gestart op het moment dat het budget wordt aangevraagd.
- De aanvraag moet minimaal 4 weken voor de start van de opleiding gedaan worden.
- Er is geen sprake van andere vergoedingen voor de opleiding.

Voorwaarden opleider

- De opleider heeft één van de volgende erkenningen nodig: OCW, NRTO-keurmerk, CEDEO of CPION, een erkenning door een branche- of brancheorganisatie.
- Om misbruik tegen te gaan kunnen opleidingen én opleiders voortaan, bij misbruik, worden uitgesloten van STAP. Ook moeten opleiders vooraf verklaren dat de door hen opgevoerde scholingsactiviteiten voldoen aan de voorwaarden van STAP. Het is niet toegestaan dat opleiders snoepreïjes of cadeaus aanbieden om mensen te werven.

Verdere voorwaarden STAP-subsidie

- Er geldt een budgetplafond voor ieder tijdvak.
- Voor iedere student die een opleiding heeft afgerond moet de opleider een bewijs van deelname overleggen.

Nieuwe voorwaarden gericht aan opleiders en scholingsactiviteiten die in 2023 zijn ingevoerd

- Er geldt een begrenzing van 300 toekenningen per scholingsactiviteit van een opleider, per kalenderjaar.
- De definitie van 'lesmateriaal' is in de regeling vervangen door 'literatuur of middelen'. Daarmee kunnen alleen literatuur en veiligheidsmateriaal gesubsidieerd worden.
- Per 1 mei 2023 is de scholingsdefinitie aangescherpt. Sindsdien komt alleen scholing met een vooraf vastgesteld programma, waaraan een docent is verbonden en waarbij de opgedane kennis (of vaardigheden) wordt getoetst, voor STAP-budget in aanmerking. Lezingen vallen bijvoorbeeld niet onder deze definitie.
- Per 1 september 2023 kan met het STAP-budget enkel nog inzetten voor OCW-erkende scholingsactiviteiten.

2 MONITOR

In dit hoofdstuk komen de verschillende indicatoren die zijn gebruikt voor de monitor aan bod. De indicatoren zijn onderverdeeld naar de volgende onderwerpen.

- Financiële uitputting STAP-regeling (paragraaf 2.1)
- Veranderingen in opleidingsaanbod (paragraaf 2.2)
- Kenmerken STAP-gebruikers (paragraaf 2.3)
- Gebruik STAP-budget naar type scholingsactiviteit (paragraaf 2.4)

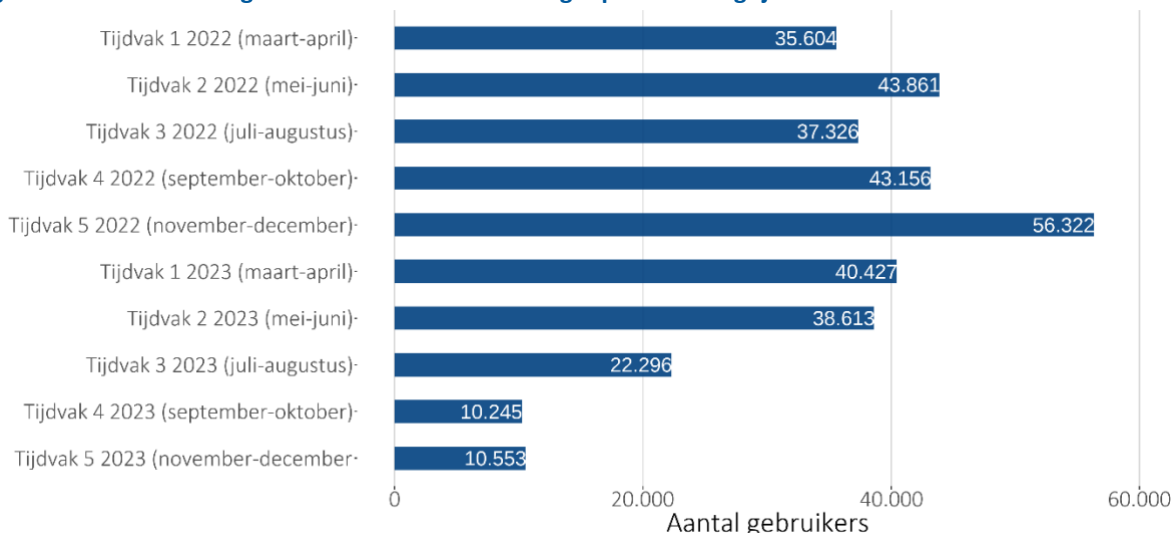
2.1 FINANCIËLE UITPUTTING STAP-REGELING

Deze paragraaf heeft betrekking op de aantallen gebruikers (2.1.1) en de door hen ontvangen subsidie (2.1.2). Het gaat in deze monitor om alle ontvangers van een STAP-budget.

2.1.1 Aantal STAP-gebruikers per tijdvak

Onderstaande figuur laat voor de 10 subsidietijdvakken zien hoeveel personen een STAP-budget hebben ontvangen. In totaal is sprake van iets meer dan 10.000 gebruikers in zowel het vierde als het vijfde tijdvak van 2023. Het lagere aantal gebruikers tijdens de laatste twee tijdvakken van 2023 komt door het lagere subsidieplafond van €10 miljoen. Dit is een afname ten opzichte van het derde tijdvak van 2023 (€20 miljoen), en voorgaande tijdvakken (tussen de €32 miljoen en €49 miljoen).

Figuur 2.1 Aantal gebruikers van het STAP-budget per aanvraagtijdvak

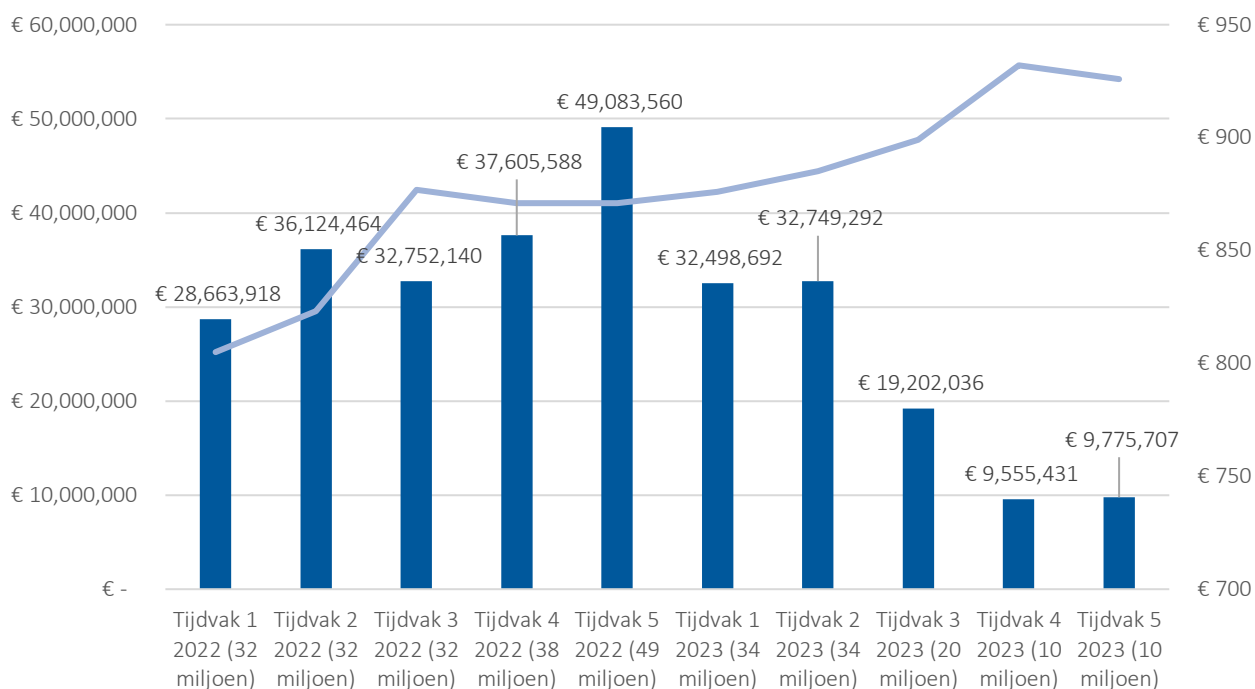
Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

2.1.2 Totale en gemiddelde verleende subsidie per tijdvak

Voor alle tijdvakken in 2023 is sprake van een volledige uitputting van het budget. Tegelijkertijd zien we ook dat de gemiddelde verleende subsidie per STAP-gebruiker verder is toegenomen van iets meer dan 870 euro in het laatste tijdvak van 2022 tot meer dan 900 euro in de laatste twee tijdvakken van 2023. Onderstaande figuur laat de ontwikkeling van het totale subsidiebedrag (de kolommen) en het gemiddelde subsidiebedrag

per STAP-gebruiker (de doorgetrokken lijn) zien. De totaal beschikbare subsidie staat per tijdvak aangegeven op de horizontale as.¹⁰

Figuur 2.2 De totale (linker-as) en gemiddelde (rechter-as) subsidie per tijdvak

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers 2022 en 2023. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

2.2 VERANDERING IN OPLEIDINGSAANBOD

In deze monitor is een extra paragraaf toegevoegd die inzicht biedt in de verandering van het opleidingsaanbod nadat in de laatste twee tijdvakken van 2023 enkel nog OCW-erkende opleidingen konden worden gekozen met het STAP-budget. Doel van deze paragraaf is om inzichtelijk te maken hoe het opleidingsaanbod is veranderd en als duiding van een verandering in het STAP-gebruik. Om informatie over het type scholingsactiviteit te verkrijgen zijn twee versies van het STAP-scholingsregister met elkaar vergeleken. De eerste versie dateert van juli 2023 (tijdens het 8ste tijdvak van 2023) en de tweede versie dateert van november 2023 (tijdens het laatste tijdvak van 2023). In deze versies van het STAP-register zijn alle scholingsactiviteiten genomen die op dat moment beschikbaar waren voor STAP-deelnemers.

2.2.1 Aantallen opleiders en scholingsactiviteiten

Het aantal opleiders dat scholingsactiviteiten aanbiedt in het STAP-scholingsregister bedroeg ruim 1.800 in de eerste 8 tijdvakken en net iets meer dan 150 in de laatste twee tijdvakken. Dit is een forse daling van het aantal

¹⁰ Terugkijkend op het STAP-budget bedroeg de oorspronkelijke subsidiepot voor het kalenderjaar 2022 160 miljoen. Deze zou evenredig worden verdeeld over de 5 tijdvakken. Door budgettaire correcties bleek dat het subsidiebudget kon worden opgehoogd. Eerst met 12,9 miljoen euro (gelijkelijk verdeeld over tijdvakken 4 en 5) en daarna nog eens met 10,8 miljoen euro (tijdvak 5). Voor kalenderjaar 2023 was oorspronkelijk 170 miljoen beschikbaar gesteld. Deze zou evenredig worden verdeeld over de 5 tijdvakken. Voor het derde, vierde en vijfde tijdvak van 2023 is echter besloten 20, 10 en 10 miljoen euro beschikbaar te stellen. Het totale beschikbare subsidiebedrag kwam daarmee uit op 108 miljoen euro voor kalenderjaar 2023.

opleiders als gevolg van het moeten aanbieden van OCW-erkende opleidingen. Ook het aantal scholingsactiviteiten zelf nam sterk af van ruim 525.000 naar nog geen 25.000 activiteiten.

Tabel 2.13 Aantal opleiders en scholingsactiviteiten

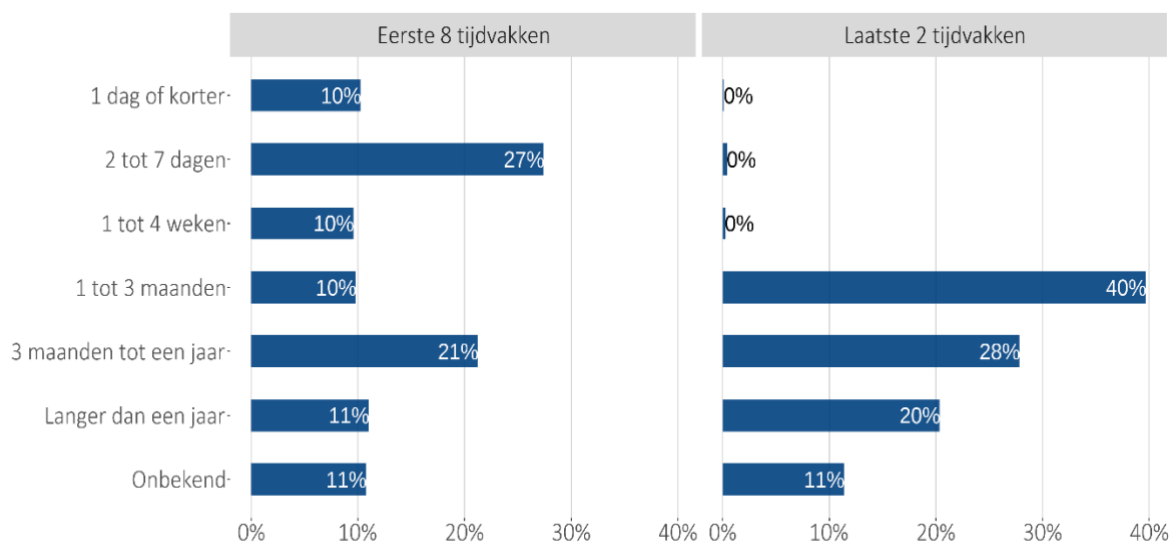
Onderwerp	Eerste 8 tijdvakken	Laatste 2 tijdvakken
Aantal opleiders	1.845	155
Aantal scholingsactiviteiten	526.270	23.714

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

2.2.2 Opleidingsaanbod naar opleidingsduur

Er is een duidelijk verschil te zien in opleidingsaanbod naar opleidingsduur: het aandeel aangeboden opleidingen die minder dan een maand duren is flink gedaald. Zo is in de laatste twee tijdvakken het aandeel opleidingen van minder dan een maand slechts 1% van het totale aanbod. Vooral het aandeel opleidingen die tussen de 1 en 3 maanden duren, is aanzienlijk gestegen in de laatste twee tijdvakken van 2023.

Figuur 2.4 Verdeling opleidingsaanbod in de eerste 8 (links) en de laatste 2 (rechts) tijdvakken naar opleidingsduur

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Opmerking: Opleiders geven in het register aan hoelang een opleiding duurt en zij kunnen dit uitdrukken in aantal dagen, weken, maanden of uren.¹¹ Onder bepaalde aannames zijn deze variabelen omgezet naar de opleidingsduurcategorieën in bovenstaande figuur.¹² Het aandeel opleidingen met een onbekende opleidingsduur wordt veroorzaakt doordat de duur van de scholingsactiviteit niet altijd wordt geregistreerd in het STAP-scholingsregister. Dit komt veel voor bij scholingsactiviteiten met een online component.

¹¹ Dit heeft vooral betrekking op lengte van de periode waarin de scholingsactiviteit plaatsvindt (van start tot afronding) en niet zozeer op de studiebelasting. Al zullen deze twee begrippen tot op zekere hoogte met elkaar samenhangen.

¹² Belangrijkste aannames zijn dat cursussen met een maximale duur tot 10 uur worden gerekend tot de categorie "1 dag of korter" en dat een maand 31 dagen telt.

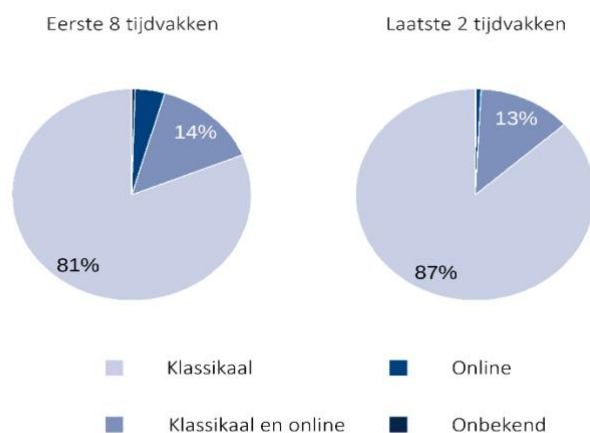
2.2.3 Opleidingsaanbod naar opleidingsvorm

Het opleidingsaanbod kan worden ingedeeld naar de volgende opleidingsvormen¹³:

- Klassikaal
- Klassikaal en online
- Online
- Onbekend

Figuur 2.5 laat zien dat de grote meerderheid aan opleidingen volledig klassikaal is. Dit aandeel is in de laatste twee tijdvakken gestegen van 81% naar 87%. Het opleidingsaanbod van volledig online activiteiten is gedaald van 4% in de eerste acht tijdvakken naar minder dan 1% in de laatste twee.

Figuur 2.5 Verdeling opleidingsaanbod in de eerste 8 (links) en de laatste 2 (rechts) tijdvakken naar opleidingsvorm

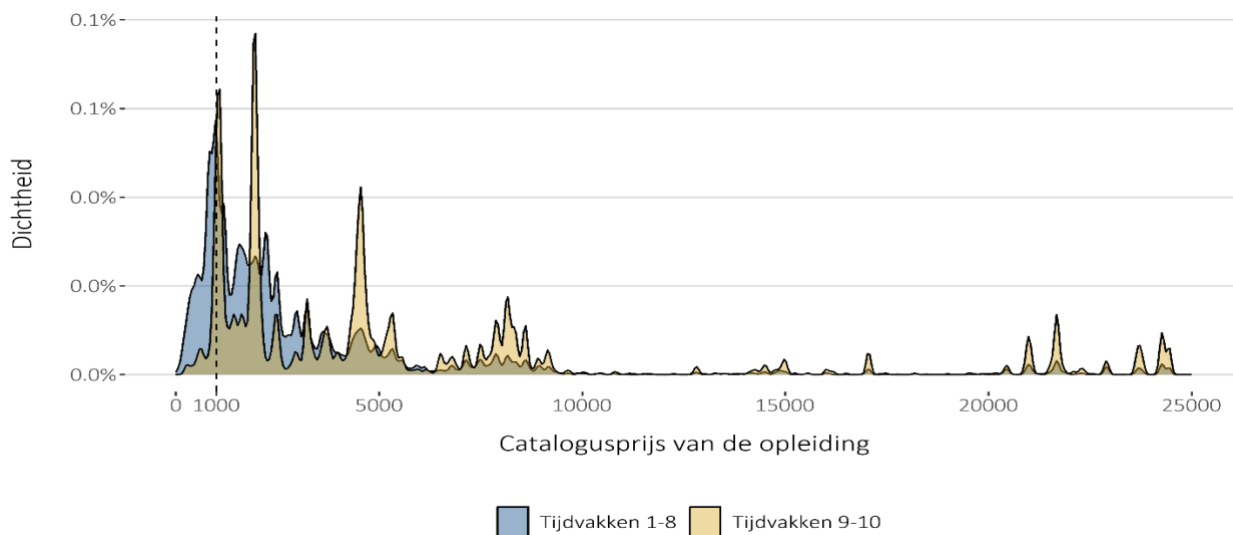
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

2.2.4 Opleidingsaanbod naar de cataloguswaarde van de scholingsactiviteit

De gemiddelde catalogusprijs van het totale opleidingsaanbod over de tien tijdvakken bedraagt ongeveer €3.300. Dit is omhoog gegaan in vergelijking met de eerste acht tijdvakken: de gemiddelde catalogusprijs van scholingsactiviteiten in de laatste twee tijdvakken is namelijk ongeveer €5.800, en in de eerste acht tijdvakken €3.200. Het grootste deel van het opleidingsaanbod ten tijde van de eerste acht tijdvakken had een cataloguswaarde onder de €3.000 (66%) terwijl het aanbod ten tijde van de laatste twee tijdvakken veel vaker een cataloguswaarde had boven de €3.000 (56%). We zien voor de laatste twee tijdvakken ook een flinke daling aan opleidingen van minder dan €1.000 in vergelijking met de eerste acht tijdvakken (zie gele en blauwe vlakken in figuur 2.6). Er is daarnaast een duidelijke piek zichtbaar rond de cataloguswaarde van €1.000 voor zowel de eerste acht als de laatste twee tijdvakken, hoewel deze piek hoger was in de eerste acht tijdvakken. Waar het voor de eerste acht tijdvakken vooral een piek bedroeg rond de €1.000 hebben in de laatste twee tijdvakken de meeste opleidingen een waarde van rond de €2.000 (en in mindere mate €4.000).

¹³ Met de aanscherping van de scholingsdefinitie in 2023 kwamen bepaalde scholingsactiviteiten zoals lezingen en zelfstudie niet langer in aanmerking voor een STAP-subsidie. Dit gold ook voor bepaalde coaching trajecten. Om een vergelijk te kunnen maken tussen de eerste 8 tijdvakken en de laatste 2 tijdvakken zijn deze type scholingsactiviteiten toegevoegd aan de categorie onbekend (minder dan 2% van de gekozen scholingsactiviteiten in de eerste 8 tijdvakken behoorde tot dit type activiteit).

Figuur 2.6 Verdeling opleidingsaanbod naar catalogusprijs van de opleiding

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Opmerking: De figuur is afgekapt op 25.000 euro. Er ontbreekt hierdoor minder dan 1% van de observaties in de figuur.

Toelichting: Bovenstaande figuur geeft meer inzicht in de cataloguswaarde van de beschikbare scholingsactiviteiten. In de figuur is de verdeling van de opleidingen te zien in de eerste acht tijdvakken (het blauwe vlak) en in de laatste twee tijdvakken van 2023 (het gele vlak). Het donkergele vlak is waar de eerdere tijdvakken en de laatste twee tijdvakken van 2023 elkaar overlappen.

2.3 KENMERKEN STAP-GEBRUIKERS

In deze paragraaf worden de STAP-gebruikers onderverdeeld naar de achtergrondkenmerken geslacht (2.3.1), herkomst (2.3.2), leeftijd (2.3.3), hoogst genoten opleiding (2.3.4), opleidingsdoel (2.3.6), persoonlijk bruto inkomen (2.3.7), besteedbaar huishoudinkomen (2.3.8), de arbeidsmarktpositie (2.3.9), de sector (2.3.10), de grootteklasse van het bedrijf (2.3.11) en de regio op basis van de woonplaats (2.3.12).

Daarnaast is voor (1) de Nederlandse populatie tussen de 25 jaar en 65 jaar en (2) de Nederlandse populatie tussen de 25 jaar en 65 jaar die aan LLO deelnemen een onderverdeling gemaakt naar een groot deel van deze kenmerken. Hiermee worden de kenmerken van de groep STAP-gebruikers vergeleken met de populatie die in aanmerking komt voor de subsidie en de LLO-deelname van deze populatie. Het doel van deze vergelijking is om na te gaan in welke mate bepaalde groepen onder- of oververtegenwoordigd zijn ten opzichte van de Nederlandse populatie en of STAP-gebruikers behoren tot de groepen die al relatief veel of juist weinig aan LLO deden. Omdat vanaf het vierde tijdvak van 2023 alleen nog OCW-erkende opleiding subsidiabel zijn, is een vergelijking gemaakt tussen gebruikers van de laatste twee tijdvakken en gebruikers van de eerdere tijdvakken. Waar mogelijk wordt het bereik van de STAP-regeling vergeleken met het bereik van de fiscale aftrek voor scholingsuitgaven.¹⁴

2.3.1 STAP-gebruik naar geslacht

Als we de man-vrouw verdeling van STAP-gebruikers over tijdvakken 1 tot 8 vergelijken met de verdeling over de laatste twee tijdvakken blijkt dat in de laatste twee tijdvakken iets meer vrouwen gebruik maken van het STAP-budget (een verschil van 1 procentpunt, zie onderstaande tabel). Vergeleken met de gebruikers van de

¹⁴ Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de evaluatie van deze aftrekpost voor scholingsuitgaven. Zie ook: Centraal Planbureau (2016). *Evaluatie aftrekpost scholingsuitgaven*. CPB Notitie, 1 juli 2016.

fiscale aftrek van scholingsuitgaven en de populatie LLO-deelnemers, is duidelijk dat STAP relatief vaker gebruikt wordt door vrouwen dan door mannen.¹⁵

Tabel 2.1 Man-vrouw verdeling STAP-gebruik

Geslacht	STAP-gebruik eerste 8 tijdvakken	STAP-gebruik tijdvakken 9-10	Bereik fiscale scholingsaftrek	LLO-deelnemers (%)
Man	34%	33%	57%	48%
Vrouw	66%	67%	43%	52%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Openbare gegevens CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Toelichting: Alle STAP-gebruikers tot en met het vijfde tijdvak van 2023 in de leeftijdscategorie 25-65 zijn hierin meegenomen. De populatie LLO-deelnemers bestaat uit iedereen in de leeftijdscategorie 25-65. De populatie in de CPB evaluatie van de fiscale aftrekpost voor scholingsuitgaven bestaat uit iedereen in de leeftijdscategorie 25-65, exclusief studenten.

2.3.2 STAP-gebruik naar herkomst

Ook is gekeken naar de herkomst van de STAP-gebruikers. We hebben ons daarbij aangesloten bij de nieuwe hoofdindeling die het CBS recentelijk heeft geïntroduceerd.¹⁶ Deze nieuwe indeling vervangt de oude indeling naar westerse of niet-westerse migratieachtergrond.

Er worden enkele verschillen gevonden tussen de herkomst van STAP-gebruikers in de eerste acht tijdvakken en de laatste twee tijdvakken: over het algemeen hebben STAP-gebruikers in de laatste twee tijdvakken minder vaak een Nederlandse of Europese herkomst, en bijvoorbeeld vaker een Marokkaanse of Surinaamse achtergrond, dan gebruikers in de eerste acht tijdvakken.

Over het algemeen kan echter gesteld worden dat STAP-gebruikers qua herkomst niet veel afwijken van de Nederlandse populatie (zie onderstaande tabel). Wel zijn er kleine verschillen; zo zijn er bijvoorbeeld relatief veel STAP-gebruikers met een Surinaamse herkomst. Ook de CPB studie naar de fiscale aftrek voor scholingsuitgaven vond geen verschil tussen de migratieachtergrond van gebruikers en niet-gebruikers. Een recente studie naar het Leven Lang Ontwikkelen in Nederland liet eveneens geen verschillen zien naar herkomst in de deelname aan cursussen of informeel leren.¹⁷

Tabel 2.2 Herkomst STAP-gebruikers

Herkomst	STAP-gebruik eerste 8 tijdvakken	STAP-gebruik tijdvakken 9-10	Nederlandse Populatie (25 tot 65 jaar)
Nederland	70,5%	68,6%	71,6%
Europa (exclusief Nederland)	7,9%	7,4%	8,9%
Turkije	2,2%	2,6%	2,9%
Marokko	2,3%	3,3%	2,4%
Suriname	4,0%	4,7%	2,5%
Nederlandse Cariben	1,9%	2,2%	1,1%
Indonesië	2,9%	2,9%	2,5%
Afrika (exclusief Marokko)	1,7%	2,0%	2,0%
Azië (exclusief Indonesië en Turkije)	4,4%	4,4%	4,5%
Amerika en Oceanië (ex. Suriname en Nederlandse Cariben)	2,2%	2,0%	1,7%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Openbare gegevens CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

¹⁵ Idem.

¹⁶ Zie ook: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/07/cbs-introduceert-nieuwe-indeling-bevolking-naar-herkomst>

¹⁷ Künn-Nelen et al. (2022). Leven lang ontwikkelen in Nederland. ROA.

2.3.3 STAP-gebruik per leeftijdscategorie

Om in aanmerking te komen voor het STAP-budget mag de aanvrager nog geen AOW ontvangen en moet hij of zij ouder zijn dan 18 jaar. In tabel 2.3 is de verhouding tussen STAP-gebruikers en verschillende leeftijdscategorieën weergegeven, evenals hoe deze cijfers zich verhouden tot de opbouw van de populatie en deelname aan scholing in het algemeen.¹⁸

Zo blijkt dat het bereik nog steeds het grootst is in de groep 25- tot 35-jarigen (zie onderstaande tabel). Zij vertegenwoordigen ruim 30% van de totale groep STAP-gebruikers. Het gebruik van STAP neemt af naarmate de leeftijd hoger ligt. We zien daarnaast dat het aandeel 55-plussers in de laatste twee tijdvakken nog lager ligt dan onder de gebruikers van een STAP-budget in eerste acht tijdvakken. In verhouding tot de Nederlandse populatie is het bereik van STAP onder ouderen relatief laag. Dit geldt eveneens voor de LLO-deelname van ouderen in de Nederlandse populatie, maar bij STAP is dit nog wel sterker.¹⁹

Tabel 2.3 Representativiteit naar leeftijd (25-65-jarigen)

Leeftijd	STAP: Tijdvakken 1-8 (%)	STAP: Tijdvakken 9-10 (%)	LLO-deelnemers (%)	Populatie (%)
25 tot 35 jaar	34%	35%	33%	24%
35 tot 45 jaar	30%	33%	24%	23%
45 tot 55 jaar	24%	23%	24%	25%
55 tot 65 jaar	12%	9%	18%	28%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Openbare gegevens van CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag.

2.3.4 STAP-gebruik verdeeld naar hoogst behaalde opleidingsniveau

Het aandeel STAP-gebruikers met een middelbaar onderwijsniveau is flink omhoog gegaan in de laatste twee tijdvakken (zie onderstaande tabel). Dit komt vooral door de stijging in gebruikers met een havo en vwo diploma, maar ook het aandeel gebruikers met een Mbo 3 of Mbo 4 diploma ligt hoger in de laatste twee tijdvakken. Daarnaast is het aandeel gebruikers met een hoog onderwijsniveau juist gedaald, met name gebruikers met ten minste een masterdiploma. Het aandeel gebruikers met een laag onderwijsniveau is ongeveer hetzelfde gebleven. De grootste groep STAP-gebruikers in de laatste twee tijdvakken zijn mensen met een Mbo 4 opleiding of een Hbo- of Wo-bachelor.

Wanneer het gebruik van het STAP-budget onder 25- tot 65-jarigen in de laatste twee tijdvakken van 2023 wordt afgezet tegen de Nederlandse populatie zien we nog steeds een (lichte) oververtegenwoordiging van Hbo en Wo afgestudeerden, maar dit is wel minder geworden ten opzichte van de eerste acht tijdvakken. In vergelijking met de LLO-populatie zijn STAP-gebruikers met een hoog opleidingsniveau juist (nog) minder sterk vertegenwoordigd. Ook zien we dat er een sterke ondervertegenwoordiging is van mensen met een laag onderwijsniveau in vergelijking met de Nederlands populatie. Dit komt echter wel sterk overeen met de LLO-

¹⁸ Omdat op basis van openbare CBS-gegevens geen gegevens over LLO-deelname onder 18- tot 25-jarigen beschikbaar zijn, is gekozen om een vergelijking te maken met de 25- tot 65-jarige STAP-gebruikers. Als we toch kijken naar de STAP-gebruikers tussen de 18-25 jaar, is er wel een sterke toename in de laatste twee tijdvakken: van 13,3% in de eerste 8 tijdvakken naar 15,7% in de laatste twee.

¹⁹ De LLO-cijfers zijn gebaseerd op de volgende vraag in de Enquête Beroepsbevolking (EBB): “heeft u recent (in de afgelopen 4 weken) scholingsactiviteiten gevolgd?”. Dit heeft als consequentie dat mensen die korte opleidingen volgen een kleinere kans hebben deze vraag positief te beantwoorden. Oudere mensen (>55 jaar) doen relatief vaak aan niet-formeel onderwijs, wat een kortere duur heeft dan formeel onderwijs. In het geval hier voor gecorrigeerd wordt zal het percentage ouderen in de LLO populatie hoger liggen dan in tabel 2.3 te zien is. Dit betekent dat ouderen bij de STAP-gebruikers nog meer ondervertegenwoordigd zijn dan uit tabel 2.3 blijkt.

deelnamecijfers. Daarnaast is het STAP-gebruik onder mbo'ers, in vergelijking met de Nederlandse populatie, relatief hoog onder mbo niveau 4, maar relatief laag onder mbo niveau 2. Over het algemeen bereikt STAP meer middelbaar opgeleiden dan zou mogen worden verwacht op basis van LLO-deelnamecijfers.

Het is moeilijk precies te beoordelen in hoeverre deze verdeling afwijkt van de verdeling zoals deze gold voor de fiscale aftrek. In de evaluatie van het CPB was eveneens sprake van een hoge deelname van hoger opgeleiden.²⁰ Het probleem in deze evaluatie van het CPB is dat bij meer dan een vijfde van de deelnemers het opleidingsniveau niet bekend is.

Tabel 2.4 Representativiteit naar opleidingsniveau (25- tot 65-jarigen), gebaseerd op CBS-data

Hoogst behaalde opleidingsniveau SOI-indeling	STAP-gebruik tijdvakken 1-8 (%)	STAP-gebruik tijdvakken 9-10 (%)	Populatie (%)	Deelname LLO naar onderwijsniveau	LLO-deelnemers (%)
Basisonderwijs	2%	1%	7%	Laag onderwijsniveau	10%
Vmbo b/k, Mbo1	4%	3%	9%		
Vmbo g/t, havo- en vwo-onderbouw	3%	3%	3%		
	9%	8%	19%		
Havo en vwo	8%	10%	8%	Middelbaar onderwijsniveau	33%
Mbo 2	4%	4%	7%		
Mbo 3	8%	9%	9%		
Mbo 4	19%	21%	17%		
	39%	44%	41%		
Hbo - en Wo-bachelor	33%	32%	25%	Hoog onderwijsniveau	57%
Hbo-, wo-master, doctor	19%	16%	15%		
	52%	48%	40%		
Totaal	100%	100%	100%	Totaal	100%

Bron: Data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Openbare gegevens CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag. Personen wiens opleidingsniveau in de registers onbekend is vormen een selectieve groep (met name ouderen en migranten). Hier wordt voor gecorrigeerd middels een ophooggewicht dat is gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking (EBB). De percentages zijn dus berekend over de groep met een bekend opleidingsniveau en opgehoogd op basis van dit gewicht. Daarmee zijn de cijfers representatief voor de Nederlandse bevolking in de Gemeentelijke basisadministratie.

Voor meer informatie wordt verwezen naar: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/microdatabestanden/hoogeteoptab-hoogst-behaald-gevolgd-opleidingsniveau>

2.3.5 Percentage STAP-gebruikers naar hoogst genoten opleidingsniveau en leeftijd

Ook is gekeken naar de samenstelling van de groep STAP-gebruikers naar opleidingsniveau én leeftijd. Daarin is goed te zien dat het zwaartepunt van het STAP-gebruik ligt bij de 25- tot 55-jarigen met als hoogst genoten opleidingsniveau het Mbo en Hbo. In onderstaande tabel is de totale populatie STAP-gebruikers ingedeeld naar hun hoogst genoten opleidingsniveau en leeftijd. Alle cellen gezamenlijk tellen op tot 100% van de STAP-gebruikers.

²⁰ Centraal Planbureau (2016). Evaluatie aftrekpost scholingsuitgaven. CPB Notitie, 1 juli 2016.

Tabel 2.5 Percentage STAP-gebruikers naar hoogst genoten opleidingsniveau en leeftijd

	18-25	25-35	35-45	45-55	55+	Totaal
Basisonderwijs	0,2%	0,4%	0,4%	0,2%	0,1%	1,3%
Vmbo	1,3%	1,8%	1,6%	1,1%	0,6%	6,5%
Havo	1,5%	1,5%	1,1%	1,1%	0,8%	6,1%
Vwo	0,7%	0,5%	0,4%	0,5%	0,4%	2,6%
Mbo	4,2%	10,3%	8,9%	7,0%	2,9%	33,4%
Hbo	1,6%	10,4%	8,9%	7,0%	3,8%	31,8%
Wo	0,7%	6,5%	4,0%	2,6%	1,3%	15,1%
Anders	0,3%	0,9%	0,9%	0,7%	0,3%	3,2%
Totaal	10,6%	32,4%	26,4%	20,3%	10,3%	100,0%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers van alle tijdvakken. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

2.3.6 Opleidingsdoel

Mensen kunnen het STAP-budget gebruiken om hun positie te verbeteren op de arbeidsmarkt. Aanvragers van het STAP-budget is gevraagd naar hun motief en zij konden daarbij kiezen uit de opleidingsdoelen omscholing en bijscholing. Naar verwachting zal omscholing samenhangen met een nieuwe baan en bijscholing met de huidige baan. In onderstaande tabel is per tijdvak de verdeling tussen omscholen en bijscholen als opleidingsdoel opgenomen. Er is daarin een licht stijgende trend te zien voor omscholen; van 41% van de gebruikers in het eerste tijdvak van 2022 tot 45% in het laatste tijdvak van 2023, met zelfs een piek van 49% in tijdvak 4 2023 (september-oktober 2023). Als we de eerste acht tijdvakken vergelijken met de laatste twee, gaat dat om een verschil van 4 procentpunten, waarbij het aandeel STAP-gebruik voor omscholing dus flink is gestegen. Dit komt echter vooral door de piek in het vierde tijdvak van 2023: het laatste tijdvak van 2023 volgt weer de licht stijgende trend die we zagen in eerdere tijdvakken. Voor alle tijdvakken geldt wel dat nog steeds het merendeel van de opleidingen gericht was op bijscholing.

Tabel 2.6 Ontwikkeling van het opleidingsdoel per tranche

Opleidingsdoel	Tijdvak 1 2022	Tijdvak 2 2022	Tijdvak 3 2022	Tijdvak 4 2022	Tijdvak 5 2022	Tijdvak 1 2023	Tijdvak 2 2023	Tijdvak 3 2023	Tijdvak 4 2023	Tijdvak 5 2023	Totaal
Bijscholen	59%	58%	59%	57%	57%	57%	56%	55%	51%	55%	56%
Omscholen	41%	42%	41%	43%	43%	43%	44%	45%	49%	45%	44%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

2.3.7 STAP-gebruik verdeeld naar persoonlijk bruto inkomen

STAP-gebruikers in de laatste twee tijdvakken behoren, ten opzichte van de eerste acht tijdvakken, relatief iets vaker tot de onderste inkomensgroepen (met een bruto jaarinkomen tot aan €20.000) en iets minder vaak tot de bovenste inkomensgroepen (met een jaarinkomen van boven de €42.000). Met uitzondering van de laagste (<€8.000) en hoogste inkomenscategorieën (>€87.000), is het bruto inkomen van STAP-gebruikers redelijk vergelijkbaar aan de Nederlandse bevolking tussen de 25 en 65 jaar (de derde kolom in onderstaande tabel).²¹

²¹ Voor deze exercitie zijn alle personen in de Nederlandse bevolking met een inkomen in 2022 gerangschikt naar hun persoonlijk bruto inkomen. Dit persoonlijk bruto inkomen omvat inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, uitkering inkomensverzekeringen en uitkering sociale voorzieningen (m.u.v. kinderbijslag en kindgebonden budget). Vervolgens zijn zij evenredig verdeeld over tien even grote (percentiel)groepen. Deze percentielgroepen en het bijbehorende gemiddelde persoonlijk bruto inkomen worden in de eerste twee kolommen tabel 2.8 tabel weergegeven. Vervolgens zijn de STAP-gebruikers en de Nederlandse bevolking met een leeftijd tussen de 25 en 65 jaar over deze 10%-inkomensklassen verdeeld.

De STAP-gebruikers kunnen niet direct vergeleken worden op hun inkomen met de gebruikers van de fiscale regeling voor scholingsuitgaven. De conclusie die het CPB trok over de inkomenspositie van de gebruikers van de aftrekpost was echter dat deze gemiddeld genomen beter was dan van de niet-gebruikers.²² Eenzelfde conclusie kan over STAP niet worden getrokken. De inkomensverdeling van de STAP-gebruikers lijkt namelijk sterk op de inkomensverdeling van de Nederlandse bevolking, met uitzondering van een ondervertegenwoordiging van de bovenste inkomensklasse en (daardoor) een lager gemiddeld inkomen.

Tabel 2.7 **Persoonlijk bruto jaarinkomen onder STAP-gebruikers en in Nederland**

Inkomensklassen	Jaarinkomen	Aandeel STAP-gebruikers eerste 8 tijdvakken	Aandeel STAP-gebruikers tijdvakken 9-10	Aandeel Nederlandse bevolking (25-65)	Aandeel totale Nederlandse bevolking
1 ^e 10%-groep	< €8.000	7%	8%	4%	10%
2 ^e 10%-groep	€8000 - €14.000	5%	5%	5%	10%
3 ^e 10%-groep	€14.000 - €20.000	7%	8%	7%	10%
4 ^e 10%-groep	€20.000- €26.000	8%	8%	7%	10%
5 ^e 10%-groep	€26.000 - €33.000	10%	10%	9%	10%
6 ^e 10%-groep	€33.000 - €42.000	12%	12%	11%	10%
7 ^e 10%-groep	€42.000 - €52.000	14%	13%	12%	10%
8 ^e 10%-groep	€52.000 - €65.000	14%	14%	14%	10%
9 ^e 10%-groep	€65.000 - € 87.000	14%	13%	15%	10%
10 ^e 10%-groep	> €87.000	10%	9%	15%	10%
Totaal		100%	100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Openbare gegevens CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2024. Toelichting: Alle STAP-gebruikers tot en met het vijfde tijdvak van 2023 zijn hierin meegenomen. Het betreft het jaarinkomen over 2022. De jaarinkomens zijn afgerond op duizenden euro's.

2.3.8 STAP-gebruik verdeeld naar huishoudinkomen

In vergelijking met de eerste acht tijdvakken hebben relatief meer STAP-gebruikers in de laatste twee tijdvakken een besteedbaar huishoudinkomen in de laagste vijf inkomensklassen (<€32.000). Hoewel het STAP-gebruik zich nog steeds vooral concentreert in de bovenste vijf inkomensklassen²³, is dat aandeel relatief afgenomen in de laatste twee tijdvakken, namelijk met 5 procentpunten. Net als bij het persoonlijk bruto jaarinkomen geldt ook hier dat de STAP-gebruikers een goede afspiegeling zijn van de Nederlandse bevolking tussen de 25 en 65 jaar, en dat het aandeel STAP-gebruikers grosso modo blijft toenemen met de inkomensklassen voor het besteedbaar huishoudinkomen (afgezien van de bovenste inkomensklasse). Het gemiddeld besteedbaar inkomen ligt onder STAP-gebruikers wat lager dan in de Nederlandse bevolking tussen de 25 en 65 jaar. Dit komt met name door uitschieters in de tiende inkomensklasse.²⁴

²² Uit de evaluatie van de aftrekpost voor scholingsuitgaven blijkt dat mensen die daarvan gebruik maakte gemiddeld meer belastbaar inkomen hadden in box 1 dan niet gebruikers. Zie ook Centraal Planbureau (2016). Evaluatie aftrekpost scholingsuitgaven.

²³ Op voorhand is dan niet eenvoudig te stellen of een hoger huishoudinkomen correleert met een hoger of lager STAP-gebruik. Een hoog huishoudinkomen kan het enerzijds (financieel) eenvoudiger maken om (tijdelijk) minder uren te werken om een opleiding te volgen. Tegelijkertijd hebben huishoudens met een hoog huishoudensinkomen minder vrije tijd en/of is het combineren van werk en studie veelal lastiger dan binnen huishoudens met een lager huishoudinkomen. Ook is de meerwaarde van het stoppen met werken om een opleiding te volgen groter in huishoudens met een lager besteedbaar huishoudinkomen omdat zij er relatief meer op vooruitgaan als zij als resultaat van het volgen van een opleiding een hoger loon kunnen verdienen. Bron: Maslowski, R. (2019), Grenzen aan een leven lang leren, Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

²⁴ Voor deze exercitie zijn alle huishoudens met een inkomen in 2022 gerangschikt naar hun gestandaardiseerd huishoudinkomen en zijn zij vervolgens evenredig verdeeld over tien inkomensklassen. Het gestandaardiseerd huishoudensinkomen is het besteedbaar huishoudensinkomen dat is gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Het besteedbaar inkomen bestaat uit het bruto inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen.

Tabel 2.8 Gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen onder STAP-gebruikers en in Nederland

Inkomensklassen	Jaarinkomen	Aandeel STAP-gebruikers tijdvakken 1-8	Aandeel STAP-gebruikers tijdvakken 9-10	Aandeel Nederlandse bevolking (25-65)	Aandeel Nederlandse bevolking
1 ^e 10%-groep	< €18.000	7%	8%	7%	10%
2 ^e 10%-groep	€18.000 - €21.000	7%	7%	7%	10%
3 ^e 10%-groep	€21.000 - €24.000	6%	7%	6%	10%
4 ^e 10%-groep	€24.000 - €28.000	8%	9%	7%	10%
5 ^e 10%-groep	€28.000 - €32.000	10%	10%	9%	10%
6 ^e 10%-groep	€32.000 - €35.000	11%	11%	11%	10%
7 ^e 10%-groep	€35.000 - €40.000	12%	11%	12%	10%
8 ^e 10%-groep	€40.000 - €45.000	13%	13%	13%	10%
9 ^e 10%-groep	€45.000 - €55.000	14%	13%	14%	10%
10 ^e 10%-groep	> €55.000	13%	10%	15%	10%
Totaal		100%	100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Openbare gegevens CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2024. Toelichting: Alle STAP-gebruikers tot en met het vijfde tijdvak van 2023 zijn hierin meegenomen. Het betreft het jaarinkomen over 2022. De jaarinkomens zijn afgerond op duizenden euro's.

2.3.9 STAP-gebruik verdeeld naar arbeidsmarktpositie

Aanvragers van het STAP-budget wordt gevraagd naar hun arbeidsmarktpositie. Daarin wordt een onderscheid gemaakt naar een achttal categorieën. Deze hebben wij als volgt ingedeeld:

- Werkzaam (vast contract, tijdelijk contract en ZZP)
- Werkloos (werkzoekend, werkloos²⁵)
- Overig (student en de categorie anders)

In de laatste twee tijdvakken van 2023 is het aandeel werkzame STAP-gebruikers gedaald (zie onderstaande tabel). Dit komt door een relatieve stijging van werkzoekenden en werklozen die ten koste gaat van de groep zzp'ers, en in mindere mate de groep met een vast contract. Onder de werkzame populatie is het aandeel gebruikers met een vast of tijdelijk contract gestegen in de laatste twee tijdvakken en het aantal zzp'ers gedaald.

Wanneer de STAP-gebruikers worden vergeleken met de Nederlandse populatie en de populatie LLO-deelnemers lijkt er wederom sprake te zijn van een oververtegenwoordiging van niet-werkzame STAP-gebruikers in de laatste twee tijdvakken. Dit is met enige onzekerheid omvangen omdat de categorie 'anders' bij de STAP-gebruikers niet goed is te duiden en deze groep ook gedeeltelijk tot de groep werkenden kan behoren. Desalniettemin is de groep 'anders' relatief klein. Het STAP-budget heeft een relatief groot bereik onder zzp'ers, terwijl de groep met een vast contract is ondervertegenwoordigd. In de laatste twee tijdvakken van 2023 ligt het aandeel zzp'ers meer in lijn met de LLO cijfers, terwijl de groep met een tijdelijk contract meer is oververtegenwoordigd.

²⁵ Het gaat hierbij om indelingen die het UWV hanteert. Naar verwachting zullen niet al deze op dit moment actief een baan zoeken en hiervoor direct beschikbaar zijn. Dit betekent dat we deze groep niet 1-op-1 kunnen vergelijken met de "werkloze beroepsbevolking" zoals het CBS deze definieert.

Tabel 2.9 Representativiteit arbeidsmarktpositie (25- tot 65-jarigen)

Beroepsbevolking	STAP – tijdvakken 1-8 (%)	STAP – tijdvakken 9-10 (%)	LLO-deelnemers (%)	Populatie (%)
<i>Werkzaam</i>	80%	75%	86%	81%
<i>Niet-werkzaam²⁶</i>	20%	25%	14%	19%
Totaal	100%	100%	100%	100%
Werkzame populatie				
<i>Werkend met vast contract</i>	58%	60%	63%	69%
<i>Werkend met tijdelijk contract</i>	23%	24%	22%	19%
<i>ZZP'er</i>	20%	16%	15%	13%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Openbare gegevens van CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag. De categorieën die kunnen worden gebruikt om het STAP-gebruik naar arbeidsmarktpositie in kaart te brengen sluiten niet perfect aan op de beschikbare gegevens van het CBS. Zodoende is gekozen voor een grofmazige opzet waarbij de volledige groep STAP-gebruikers wordt ingedeeld als (1) werkzaam of (2) niet-werkzaam (werkzoekend, werkloos, student of anders). Vervolgens is de Nederlandse populatie ingedeeld naar de (1) werkzame beroepsbevolking en (2) niet-werkzame beroepsbevolking.

Om de categorieën uit de UWV-data (zie bovenstaande tabel) verder te kunnen onderscheiden, is gebruik gemaakt van CBS-microdata.²⁷ Er is daarbij gekeken naar de contractsoort van de STAP-gebruikers die in dienst zijn bij een werkgever. We vinden geen verschillen tussen de contractsoorten van STAP-gebruikers in de eerste acht tijdvakken en de laatste twee tijdvakken (zie onderstaande tabel). Nog steeds is het aandeel met een tijdelijk contract aanzienlijk hoger onder STAP-gebruikers dan in de Nederlandse populatie, en zijn mensen werkzaam op een uitzendovereenkomst (licht) ondervertegenwoordigd onder STAP-gebruikers.

Tabel 2.10 Contractsoorten STAP-gebruikers en Nederlandse populatie

Contractsoort	STAP-tijdvakken 1-8	STAP- tijdvakken 9-10	Nederlandse populatie (25-65)
Tijdelijk / Stagiair	26%	26%	16%
Vast / DGA	67%	67%	76%
Uitzend	3%	3%	5%
Oproep	4%	4%	3%
Totaal	100%	100%	100%

Bron: Data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

2.3.10 STAP-gebruik naar sector

Aanvragers van het STAP-budget is gevraagd naar de sector waarin zij actief zijn of waren. Het blijkt dat bijna een kwart van de STAP-gebruikers in tijdvakken 9 en 10 werkzaam is of was in de zorg (24%), gevolgd door een

²⁶ De STAP-gebruikers die bij hun aanvraag hebben aangegeven werkloos en/of werkzoekend, student te zijn dan wel de categorie anders in hebben gevuld zijn samengenomen als niet-werkzaam. Zoals in de hoofdtekst verder is toegelicht kan de categorie “anders” in theorie ook betrekking hebben op werkzame posities. Omdat deze categorie 7% van de STAP-gebruiker beslaat kan het aandeel werkzaam in de praktijk net wat hoger liggen dan in deze tabel wordt gepresenteerd.

²⁷ Op het moment van het onderzoek was er nog geen integrale data beschikbaar over de sociaaleconomische positie op basis van de belangrijkste inkomensbron van de niet-werkende STAP-gebruiker. Een onderscheid naar bijvoorbeeld de uitkeringsvorm kan daarom nog niet worden gemaakt in deze monitor.

goede vertegenwoordiging van de zakelijke dienstverlening (14%), handel (9%) en ICT (9%).²⁸ Dit is redelijk in lijn met het STAP-gebruik in de eerste acht tijdvakken. Ook voor het STAP-gebruik in de laatste twee tijdvakken geldt dat relatief weinig STAP-gebruikers uit de horeca, onroerend goed, vervoer en opslag, openbaar bestuur, en de (land)bouw sectoren komen.

Ook in de laatste twee tijdvakken is sprake van een oververtegenwoordiging van de zorg, ICT, cultuur, recreatie en overige diensten, financiële dienstverlening, en horeca voor wat betreft STAP-gebruik. Deze oververtegenwoordiging geldt zowel voor de Nederlandse populatie als de Nederlandse populatie die aan scholing doet. Met name openbaar bestuur, industrie en (land)bouw zijn ondervertegenwoordigd voor wat betreft STAP-gebruik.

Tabel 2.11 Representativiteit sectoren (25- tot 65-jarigen in de werkzame beroepsbevolking)

Sector	STAP-tijdvakken 1-8 (%)	STAP-tijdvakken 9-10 (%)	Verschil tussen STAP-tijdvakken	LLO-deelnemers (%)	Verschil tussen STAP-gebruikers en LLO-deelnemers	Populatie (%)	Verschil tussen STAP-aanvragers en populatie (procentpunt)
Zorg	24	24	0	22	+2	18	+6
Zakelijke dienstverlening	15	14	-1	14	0	14	0
Handel	9	9	0	9	0	12	-3
Informatie en communicatie	8	9	+1	6	+3	5	+4
Cultuur, recreatie en overige diensten	8	8	0	4	+4	4	+4
Onderwijs	8	7	-1	11	-4	8	-1
Industrie	6	6	0	7	-1	10	-4
Financiële dienstverlening	6	6	0	5	+1	3	+3
Openbaar bestuur	4	5	+1	10	-5	8	-3
Vervoer en opslag	4	4	0	4	0	5	-1
Horeca	4	3	-1	1	+2	2	+1
Bouwnijverheid	3	3	0	3	0	5	-2
Landbouw	1	1	0	1	0	2	-1
Verhuur/handel onroerend goed	1	1	0	1	0	1	0
Anders	0	0	0	1	-1	2	-2
Totaal	100	100		100		100	

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Openbare gegevens van CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag en aangaf werkzaam te zijn op een vast contract, tijdelijk contract of als zzp'er.

²⁸ Om een beeld te krijgen van de sectorale verdeling in de Nederlandse populatie en de populatie LLO-deelnemers is naar de sector van de werkzame beroepsbevolking tussen de 25 en 65 jaar gekeken. Voor de STAP-gebruikers is de groep bekeken die aangaf werkzaam te zijn op een vast contract, tijdelijk contract of als zzp'er én tussen de 25 en 65 jaar oud is.

2.3.11 STAP-gebruik naar grootteklasse bedrijf

STAP-gebruikers in de laatste twee tijdvakken van 2023 waren vaker werkzaam bij een groot bedrijf (>249 werknemer) ten opzichte van de eerste acht tijdvakken (zie onderstaande tabel). Ook wordt de verdeling hiervan vergeleken met alle in Nederland woonachtige personen met een werknemersbaan tussen de 25 en 65. Uit deze vergelijking valt met name op dat STAP-gebruikers vaker werken voor kleinere bedrijven (klein of micro) en relatief minder voor grote bedrijven. Deze oververtegenwoordiging van werknemers in kleine bedrijven is echter minder geworden in de laatste twee tijdvakken.

Tabel 2.12 Verdeling van STAP-gebruikers naar grootteklasse van het bedrijf

Grootteklasse	STAP-gebruik tijdvakken 1-8 (%)	STAP-gebruik tijdvakken 9-10 (%)	Nederlandse populatie (25-65) (%)
Eén werknemer.	3%	3%	3%
Micro (<10 medewerkers)	12%	11%	10%
Klein (10-49 medewerkers)	18%	17%	15%
Middelgroot (50-249 medewerkers)	18%	17%	18%
Grootbedrijf (>249 medewerkers)	48%	52%	53%
Totaal	100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

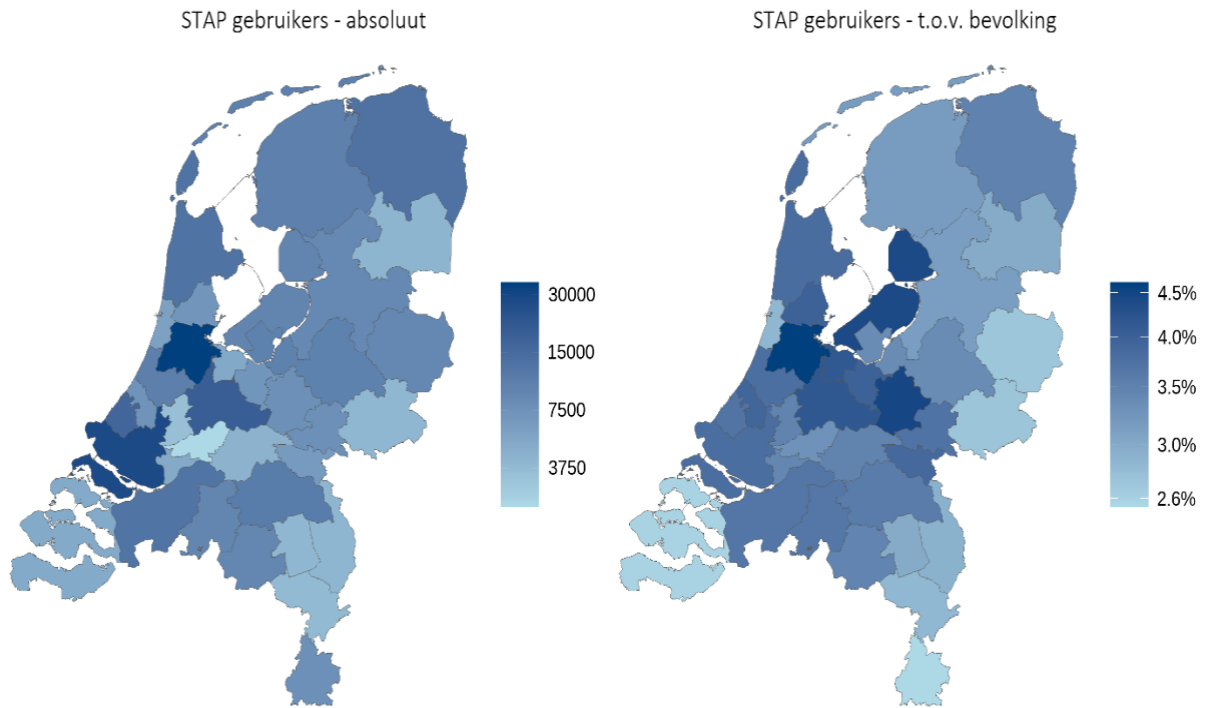
2.3.12 STAP-gebruik naar regio

De verdeling van het aantal STAP-gebruikers over de verschillende arbeidsmarktregio's van Nederland is weergegeven in figuur 2.3. Veel STAP-gebruikers komen uit de arbeidsmarktregio's rond Amsterdam, Rotterdam en Utrecht. Naast het aantal absolute gebruikers hebben we ook het STAP-gebruik ten opzichte van de bevolking (25 tot 65 jaar)²⁹ bekeken, zie de rechterzijde van figuur 2.3. Gemiddeld ligt het aantal STAP-gebruikers als percentage van de bevolking in een arbeidsmarktregio op 3,5%. In de figuur valt op dat met name de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam een relatief hoog percentage STAP-gebruikers kent (4,6%). Regio's FoodValley en Flevoland kennen ook een hoog percentage STAP-gebruikers t.o.v. de bevolking (4,5% en 4,4%, respectievelijk). Ook is te zien dat het STAP-gebruik lager ligt in de meer perifere (arbeidsmarkt)regio's van Nederland. Het laagste percentage STAP gebruikers vinden we in Zuid-Limburg (2,5%) en Zeeland (2,6%).

Ook hebben we gekeken naar het relatieve verschil in de verdeling van het aantal STAP-gebruikers tussen de eerste acht tijdvakken en de laatste twee tijdvakken (figuur I.1 in bijlage I). In vergelijking met de eerste acht tijdvakken zijn er relatief minder STAP-gebruikers in Groot Amsterdam, Utrecht, en delen van Noord-Brabant, en wat meer gebruikers in Groningen, Friesland, en Zuid-Holland. Wel zijn deze verschillen vrij klein (allemaal minder dan één procentpunt).

²⁹ Voor de bevolking per arbeidsmarktregio is gebruik gemaakt van CBS Statline. Deze dataset maakte het alleen mogelijk om de leeftijd uit te splitsen van 25 tot 65.

Figuur 2.3 Verdeling van STAP gebruik naar arbeidsmarktregio ten opzichte van de bevolking

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS Microdata. Bevolkingsdata per arbeidsmarktregio voor 2020.

2.4 GEBRUIK STAP-BUDGET NAAR TYPE SCHOLINGSACTIVITEIT

In deze paragraaf wordt ingegaan op de verdeling van het STAP-gebruik over verschillende type opleiders en scholingsactiviteiten. Er is gekozen het STAP-gebruik uit te drukken in het aantal verleende subsidies, en niet in budgetten, omdat dit in onze optiek ten gunste komt van de vergelijkbaarheid tussen verschillende monitorrapporten. Het relatieve gebruik naar type scholingsactiviteiten verandert niet wanneer het STAP-gebruik wordt uitgedrukt in euro's STAP-budget.

Om informatie over het type scholingsactiviteit te verkrijgen is de koppeling gemaakt tussen de STAP-gebruikers en de door hun gekozen scholingsactiviteiten in het STAP-scholingsregister. In dit register zijn alle scholingsactiviteiten die in aanmerking komen voor het STAP-budget opgenomen.

2.4.1 Verdeling STAP-budget naar opleiders

In de eerste acht tijdvakken hebben 1.448 unieke opleiders één of meer scholingsactiviteiten verkocht via het STAP-budget. Zij ontvingen daar bijna 270 miljoen euro voor. De 10% opleiders met het hoogst ontvangen subsidiebedrag ontvingen tezamen bijna 80% hiervan (40% van de subsidie werd zelfs ontvangen door vijf opleiders). Na de beperking van het scholingsaanbod waren er nog 102 opleiders over die ten minste één (OCW-erkende) scholingsactiviteit hebben verkocht via het STAP-budget. Met de laatste twee tijdvakken werd er een veel groter aandeel van het totale subsidiedrag verdeeld onder een kleinere groep opleiders. Zo ontvingen de 10(%) grootste opleiders ruim 90% van de bijna 20 miljoen euro in deze twee tijdvakken.

Tabel 2.14 Verdeling STAP-budget over opleiders (o.b.v. ontvangen subsidie)

Klasse	Eerste 8 tijdvakken			Laatste 2 tijdvakken			
	Aantal opleiders	Totaal subsidiebedrag	Aandeel subsidiebedrag (%)	Klasse	Aantal opleiders	Totaal subsidiebedrag	Aandeel subsidiebedrag (%)
1	144	€ 213.004.400	79%	1	10	€ 18.051.472	93%
2	145	€ 25.159.278	9%	2	10	€ 568.671	3%
3	145	€ 12.768.599	5%	3	10	€ 284.171	1%
4	145	€ 7.233.078	3%	4	10	€ 159.442	1%
5	145	€ 4.461.973	2%	5	10	€ 96.625	0%
6	145	€ 2.787.461	1%	6	11	€ 73.068	0%
7	145	€ 1.735.908	1%	7	10	€ 45.559	0%
8	145	€ 956.573	0%	8	10	€ 28.910	0%
9	145	€ 419.979	0%	9	10	€ 12.845	0%
10	145	€ 152.442	0%	10	11	€ 10.374	0%
	1448	€ 268.679.691	100%		102	€ 19.331.137	100%

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

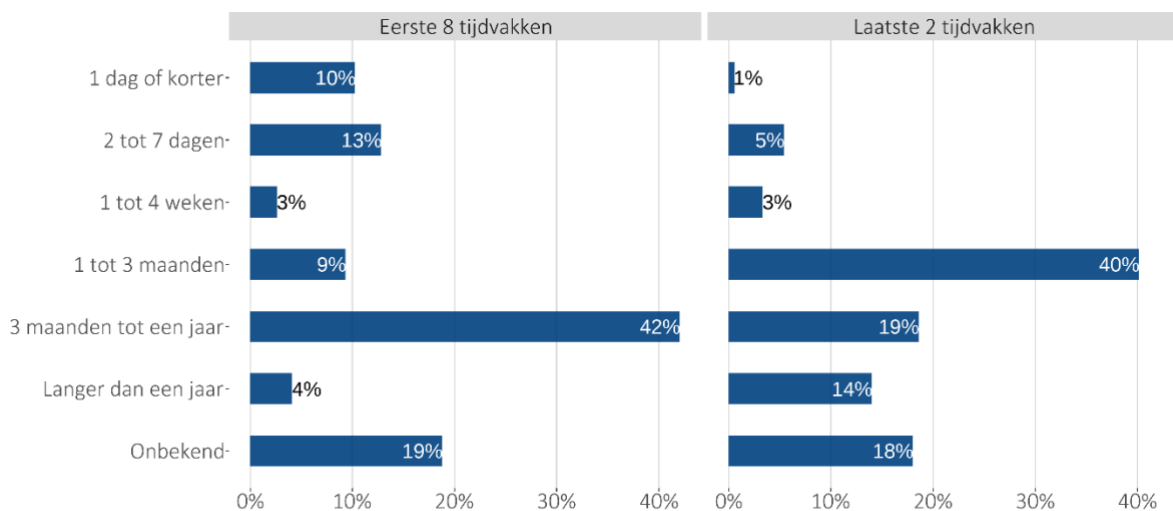
Opmerking: De klasse wordt bepaald door het in totaal ontvangen subsidiebedrag per opleider te sommeren en vervolgens 10 gelijke groepen te maken op basis van het ontvangen subsidiedrag. Klasse "1" zijn in dit geval de 10% grootste opleiders op basis van het ontvangen subsidiebedrag.

2.4.2 STAP-gebruik naar opleidingsduur

Er is een duidelijk verschil te zien tussen de eerste acht en de laatste twee tijdvakken voor wat betreft de opleidingsduur. Zo hebben aanzienlijk meer STAP-gebruikers gekozen voor een opleiding die langer dan een jaar duurt in de laatste twee tijdvakken (van 4% naar 14%). Ook worden opleidingen korter dan een week een stuk minder vaak gekozen door STAP-gebruikers in de laatste twee tijdvakken. We zien hier vermoedelijk een duidelijk effect van de beperking van het opleidingsaanbod in het STAP-register. Tenslotte is ook te zien dat een stuk meer gebruikers een opleiding hebben gekozen die 1-3 maanden duurt. Maar als we kijken naar alle gebruikers die een opleiding hebben gekozen die tussen een maand en een jaar duurt, zien we een veel minder groot verschil (59% om 51%).

Om een beter beeld te krijgen bij de verdeling van het STAP-gebruik naar de opleidingsduur is gekeken naar de samenhang met de arbeidsmarktpositie en het hoogst genoten opleidingsniveau. Daaruit blijkt dat langdurende scholingsactiviteiten relatief vaak worden gekozen door Mbo'ers (figuur 1.3 in bijlage I) en werklozen en werkzoekenden (figuur 1.2 in bijlage I). Dit geldt zowel in de eerste acht tijdvakken als in de laatste twee tijdvakken.

Figuur 2.7 Verdeling STAP-gebruik in de eerste 8 (links) en de laatste 2 (rechts) tijdvakken naar opleidingsduur

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Opmerking: Opleiders geven in het register aan hoelang een opleiding duurt en zij kunnen dit uitdrukken in aantal dagen, weken, maanden of uren.³⁰ Onder bepaalde aannames zijn deze variabelen omgezet naar de opleidingsduurcategorieën in onderstaande figuur.³¹ Het hoge aandeel opleidingen met een onbekende opleidingsduur in het gebruik wordt veroorzaakt doordat de duur van de scholingsactiviteit niet altijd wordt geregistreerd in het STAP-scholingsregister. Dit komt veel voor bij scholingsactiviteiten met een online component.

2.4.3 STAP-gebruik naar opleidingsvorm

Er zijn grote verschuivingen zichtbaar in het STAP-gebruik naar opleidingsvorm na de aanpassing van het opleidingsaanbod. Zo is het aandeel (volledig) online scholingsactiviteiten sterk gedaald van 21% naar 9%. Onderstaande figuur laat eveneens zien dat het aantal scholingsactiviteiten dat een combinatie is van klassikaal en online onderwijs enorm is gestegen in de laatste twee tijdvakken: van 49% naar 80%.³² Daarnaast is het aandeel volledig klassikaal flink gedaald: van 29% naar 7%. Hieruit blijkt dat deelnemers in de laatste twee tijdvakken met name kiezen uit het scholingsaanbod dat in hybride vorm wordt aangeboden, terwijl het meeste aanbod in het STAP-scholingsregister juist klassikaal is (87%; zie figuur 2.5).

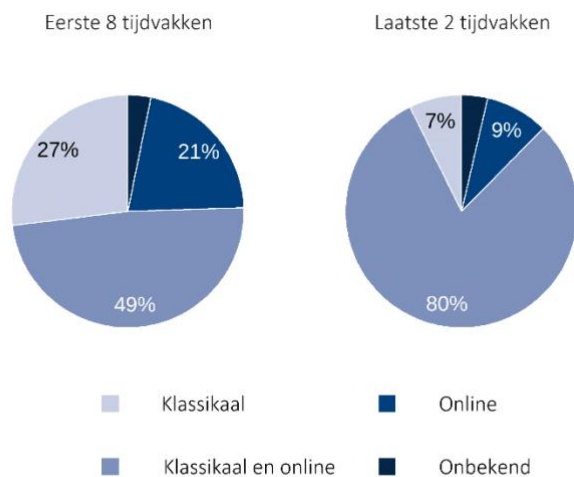
De samenhang tussen de gekozen opleidingsvorm en de achtergrondkenmerken van de gebruikers is minder eenduidig. Scholingsactiviteiten in exclusief klassikale vorm worden relatief vaak gekozen door mensen met Hbo of Wo als hoogst genoten opleidingsniveau of zzp'er als arbeidsmarktstatus, terwijl enkel online vaker wordt gekozen door studenten. Voor alle overige opleidingsniveaus/arbeidsmarkt-statusen worden geen of nauwelijks verschillen in de gekozen opleidingsvorm gevonden (figuur 1.4 en 1.5 in bijlage I).

³⁰ Dit heeft vooral betrekking op lengte van de periode waarin de scholingsactiviteit plaatsvindt (van start tot afronding) en niet zozeer op de studiebelasting. Al zullen deze twee begrippen tot op zekere hoogte met elkaar samenhangen.

³¹ Belangrijkste aannames zijn dat cursussen met een maximale duur tot 10 uur worden gerekend tot de categorie "1 dag of korter" en dat een maand 31 dagen telt.

³² Het is onbekend wat de verhouding is tussen het klassikale en het online deel van de hybride opleiding.

Figuur 2.8 Verdeling STAP-gebruik in de eerste 8 (links) en de laatste 2 (rechts) tijdvakken naar opleidingsvorm

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Opmerking: Met de aanscherping van de scholingsdefinitie in 2023 kwamen bepaalde scholingsactiviteiten zoals lezingen en zelfstudie niet langer in aanmerking voor een STAP-subsidie. Dit gold ook voor bepaalde coaching trajecten. Om een vergelijking te kunnen maken tussen de eerste acht tijdvakken en de laatste twee tijdvakken zijn deze type scholingsactiviteiten toegevoegd aan de categorie onbekend (minder dan 2% van de gekozen scholingsactiviteiten in de eerste 8 tijdvakken behoorde tot dit type activiteit).

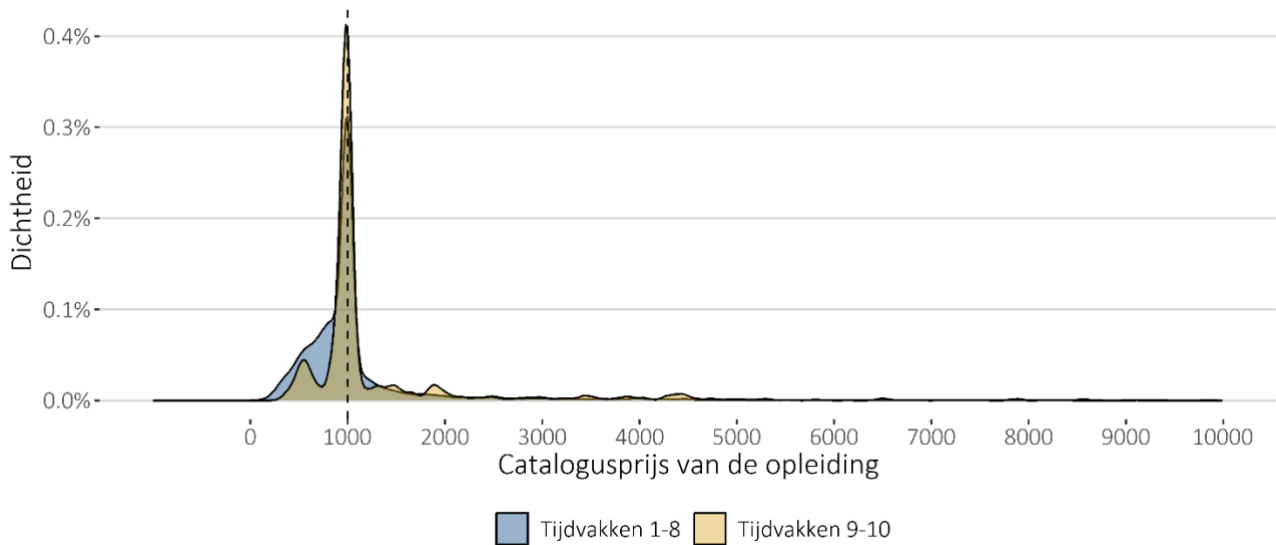
2.4.4 STAP-gebruik naar de cataloguswaarde van de scholingsactiviteit

Als derde opleidingskenmerk wordt de cataloguswaarde bekeken. De catalogusprijs wordt door de opleiders in het scholingsregister opgegeven. De gemiddelde catalogusprijs van gevolgde opleidingen bedraagt ongeveer €1.200.³³ Dit betekent dan ook dat er voor het grootste gedeelte van de gevolgde opleidingen (73%) geen cofinanciering benodigd is vanuit de STAP-gebruiker. De gemiddelde catalogusprijs is wel omhoog gegaan in vergelijking met de eerste acht tijdvakken: de gemiddelde catalogusprijs van gevolgde opleidingen in de laatste twee tijdvakken van 2023 bedraagt namelijk ongeveer €1.600. Dit heeft als consequentie dat relatief meer STAP-gebruikers een eigen bijdrage hebben moeten betalen (van 69% naar 73%).

Kijkende naar de verdeling van verleende STAP-subsidies zien we dat het gros van de gevolgde opleidingen een cataloguswaarde heeft die lager ligt dan het STAP-budget van €1.000. Er is daarbij een duidelijke piek zichtbaar rond de cataloguswaarde van €1.000. Er wordt dus veelvuldig gekozen voor opleidingen waarvan de cataloguswaarde in de buurt ligt van de maximale STAP-subsidie. Ten opzichte van eerdere tijdvakken concentreren de gekozen scholingsactiviteiten in de laatste twee tijdvakken van 2023 zich nog meer rond een cataloguswaarde van €1.000, en wordt er minder gekozen voor opleidingen die onder de €1.000 liggen. Tevens worden er relatief meer opleidingen van meer dan €2.000 gevolgd in de laatste twee tijdvakken in vergelijking met de eerste acht (van 7% naar 13%). Daarnaast is er ook een kleine piek rond de €2.000 in de laatste twee tijdvakken.

³³ In vergelijking met de aftrekpost scholingsuitgaven ligt het bedrag van de scholing een stuk lager bij het STAP-budget. Waar het gemiddelde aftrekbare bedrag op 1.700 euro lag bij de fiscale regeling, ligt dat bij STAP-opleidingen op €1.200 (waarvan het grootste gedeelte wordt gefinancierd door het STAP-budget). Bron: CPB (2016).

Figuur 2.9 Verdeling verleende STAP-subsidies naar catalogusprijs van de gevolgde opleiding

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

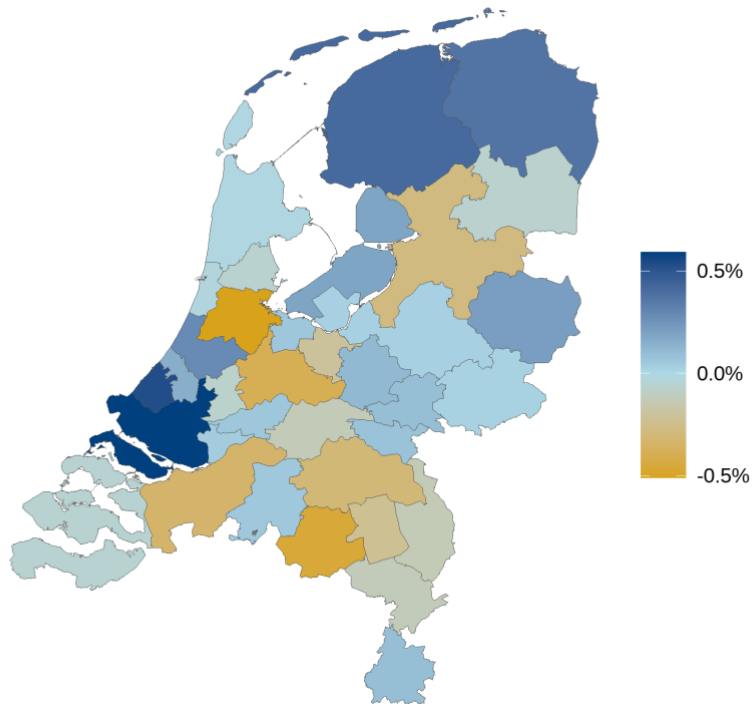
Opmerking: De figuur is afgekapt op 10.000 euro. Er ontbreekt hierdoor 1% van de observaties in de figuur.

Toelichting: Bovenstaand figuur geeft meer inzicht in de cataloguswaarde van de gevolgde opleidingen. In de figuur is de verdeling van de opleidingen te zien voor het STAP-gebruik in de eerste acht tijdvakken (het blauwe vlak) en voor het STAP-gebruik in de laatste twee tijdvakken van 2023 (het gele vlak). Het donkergele vlak is waar het STAP-gebruik van eerdere tijdvakken en de laatste twee tijdvakken van 2023 elkaar overlappen.

Er is ook gekeken of de cataloguswaarde van de gekozen opleidingen samenhangt met de arbeidsmarktpositie of het hoogst genoten opleidingsniveau van de deelnemers. Er lijkt sprake te zijn van een verband tussen de arbeidsmarktstatus en de prijs van de opleiding: het aandeel werklozen/werkzoekenden neemt af naarmate de catalogusprijs toeneemt (figuur I.6 in bijlage I). Wat betreft hoogst genoten opleidingsniveau is er een concentratie zichtbaar van aanvragen door hbo en wo afgestudeerden rond opleidingen tussen de €500 en €5.000 (figuur I.7 in bijlage I).

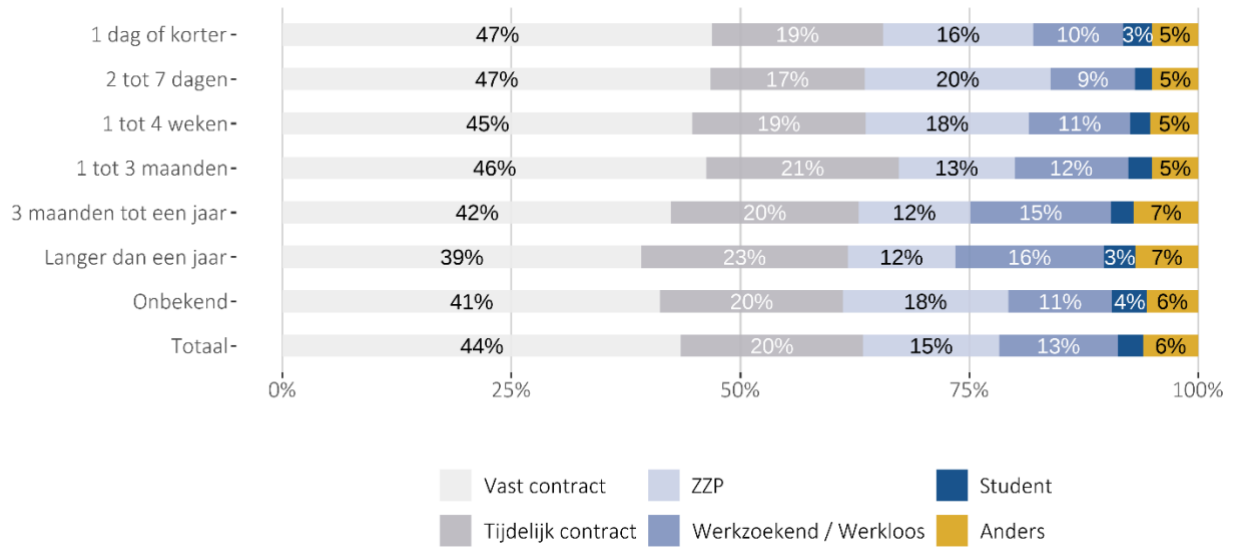
I BIJLAGE: FIGUREN EN TABELLEN

Figuur I.1 Relatief verschil van STAP-gebruik naar arbeidsmarktregio's tussen tijdvakken 1-8 en 9-10

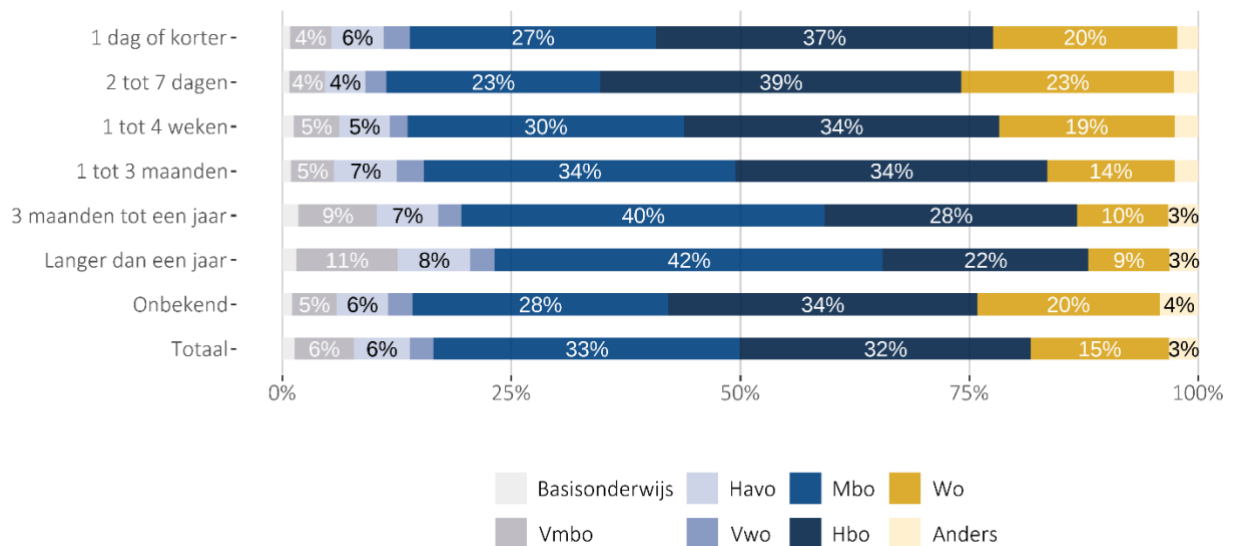
Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS Microdata. Bevolkingsdata per arbeidsmarktregio voor 2020.

Figuur I.2 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsduur en arbeidsmarktpositie

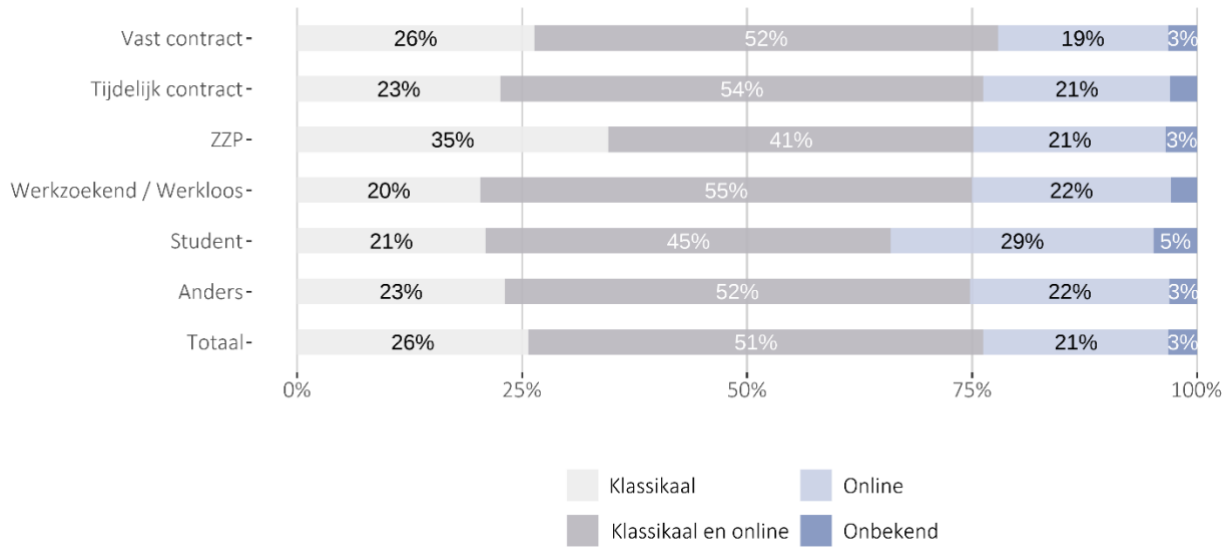
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Figuur I.3 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsduur en hoogst genoten opleidingsniveau

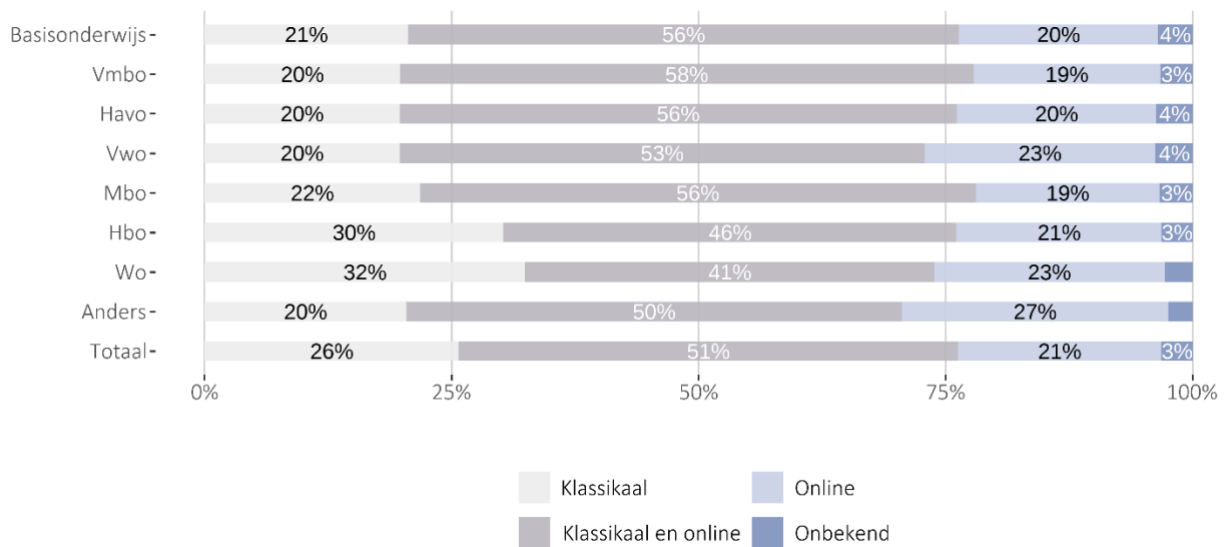
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Figuur I.4 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsvorm en arbeidsmarktpositie

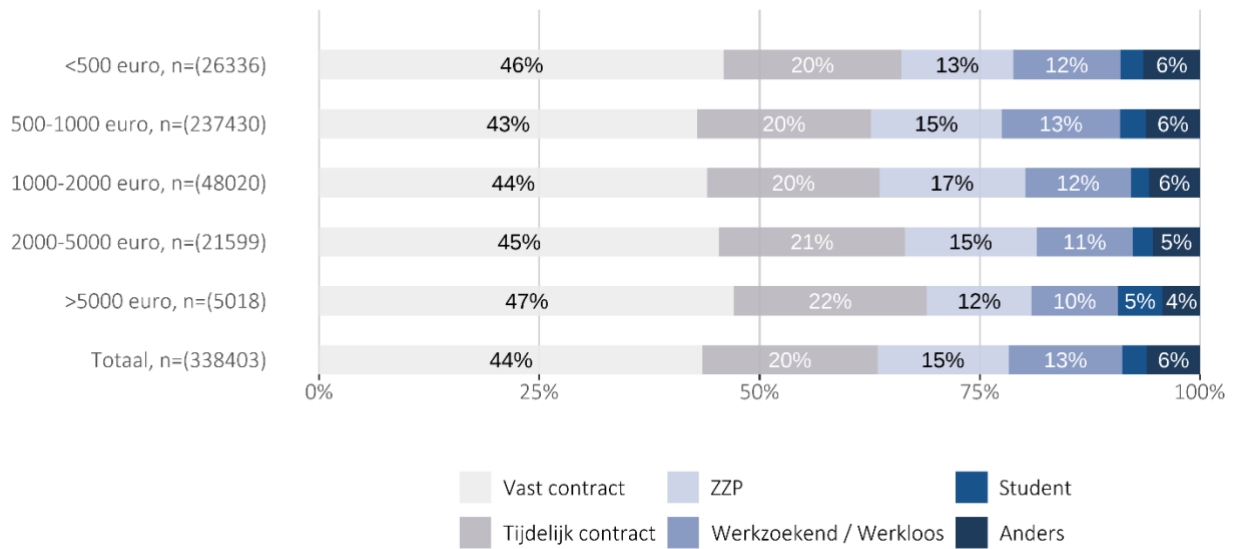
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Figuur I.5 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsvorm en hoogst genoten opleidingsniveau

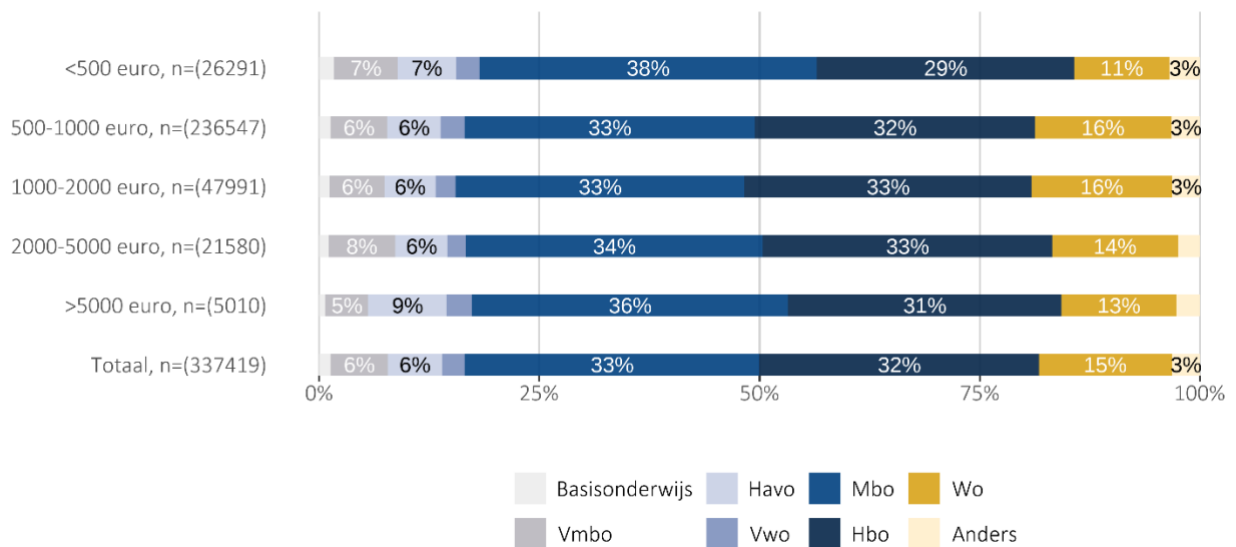
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Figuur I.6 Verdeling STAP-gebruik naar cataloguswaarde en arbeidsmarktpositie

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Figuur I.7 Verdeling STAP-gebruik naar cataloguswaarde en hoogst genoten opleidingsniveau

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2024.

Dit rapport doet verslag van onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij SEOR BV. Het gebruik van het materiaal in dit rapport is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm dan ook is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van SEOR BV.

Het onderzoek is uitgevoerd door SEOR BV en OCKHAM IPS.

Dit rapport is een uitgave van SEOR BV, Marconistraat 16, 3029 AK Rotterdam.

www.seor.nl